

GADA PĀRSKATS 2023

Veselības ministrija

www.vm.gov.lv

VESELĪBAS MINISTRA HOSAMA ABU MERI PRIEKŠVārds	3
PAMATINFORMĀCIJA	5
DARBĪBAS VIRZIENI UN SASNIEGTIE REZULTĀTI 2023. GADĀ	7
FINANŠU RESURSI UN IESTĀŽU DARBĪBAS REZULTĀTI	15
SADARBĪBAS PARTNERU FINANSĒTU PROGRAMMU UN ĀRVALSTU IEGULDĪJUMU PROGRAMMU IETVAROS ĪSTENOTO PROJEKTU REZULTĀTI	21
ĪSTENOTĀ STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	26
STRATĒGIJAS IEVIEŠANAS NOVĒRTĒJUMS	29
PĀRSKATS PAR IESTĀDES VADĪBAS UN DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM EFEKTĪVAS DARBĪBAS NODROŠINĀŠANAI	31
PERSONĀLS	33
KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	36
PLĀNOTIE PASĀKUMI 2024. GADĀ	38

VESELĪBAS MINISTRA HOSAMA ABU MERI PRIEKŠVārds

Veselība ir daudzdimensionāls jēdziens, kas ietver ļoti daudz - sociālus, fiziskus, emocionālus, psiholoģiskus, izglītības un ekonomiskus aspektus. Tādēļ veselības aprūpes nozare un veselības politikas veidošana ir ļoti nozīmīga jebkuras valsts attīstības un nākotnes veidošanas daļa. Veselības nozare skar ikvienu, turklāt vistiešāk tajos brīžos, kad saskaramies ar savām vai savu tuvāko veselības problēmām. Ikvienam ir sava personīgā pieredze, kas veido attieksmi par nozari kopumā.

Piekrītot uzņemties veselības ministra atbildību skaidri nodefinēju savu vīziju: pieejama, kvalitatīva un efektīva veselības aprūpe. Orientācija uz cilvēku un rezultātu - tam kļūstot par atskaites punktu, mans kā veselības ministra uzdevums ir kopā ar nozari veikt nozīmīgas pārmaiņas veselības aprūpes organizēšanā, lai ilgtermiņā veselības pakalpojumi Latvijas iedzīvotājiem būtu pieejami, kvalitatīvi un aprūpes sistēma ilgtspējīga un noturīga.

Veselības aprūpes sistēmas uzlabošana nevar notikt bez inovāciju, mūsdienu tehnoloģiju un zinātniskās pētniecības izmantošanas, bez finansējuma efektīvas un caurspīdīgas pārvaldības un digitālo risinājumu ieviešanas, kas ļauj analizēt datus un nepārtraukti uzlabot veselības aprūpes procesus, lai sasniegtu labākos rezultātus pacientiem.

Kopš stāšanās veselības ministra amatā – paveikts ir daudz. Valdība ir apstiprinājusi veselības nozari kā vienu no prioritātēm, apstiprinot to ar finansējuma pieaugumu. Stabils finansējums ir vitāli svarīgs veselības aprūpes attīstībai, tajā pašā laikā nozarei ir jāskatās iespējas sistēmiskiem uzlabojumiem, inovācijām un efektivitātes palielināšanai. Veselības ministrija ir strādājusi ļoti intensīvā režīmā, esam sākuši darbu pie konkrētām iniciatīvām ar skaidriem un sasniedzamajiem mērķiem, kas nodrošinās pieejamāku, kvalitatīvāku un efektīvāku veselības aprūpi Latvijā.

Veselības aprūpes nodrošināšana ar nepieciešamajiem cilvēkresursiem ir viena no augstākajām prioritātēm, tādēļ paralēli sarunām par atalgojuma pieauguma nodrošināšanu ārstniecības procesos iesaistītām personām tika uzsākts ļoti svarīgs darbs pie informatīvā ziņojuma “Veselības darbaspēka attīstības stratēģija līdz 2029. gadam” (turpmāk - nozares cilvēkresursu stratēģija) izstrādes.

Tam līdzvērtīga prioritāte ir veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošana. Daļa iedzīvotāju nevar piekļūt veselības aprūpei finansiālu apstākļu dēļ. Pakalpojumu pieejamības uzlabošanai vissvarīgāk ir stiprināt un pilnveidot ģimenes ārstu prakses.

Kopā ar ģimenes ārstu organizācijām intensīvā darba režīmā sagatavojām plānu pārmaiņām primārās aprūpes sistēmā, kas ļaus turpmāk fokusēties uz primāro aprūpi un profilaksi, samazinot “slodzi” uz stacionāriem.

Savukārt iedzīvotāju demogrāfiskās tendences, ierobežots ārstniecības personāla resurss un iedzīvotāju pieaugošās vajadzības pēc pieejamiem veselības aprūpes pakalpojumiem, kā arī jaunu medicīnas tehnoloģiju un ārstēšanas metožu ienākšana tirgū, aktualizē nepieciešamību mainīt paradigmas un efektīvāk plānot resursus, tādēļ uzsākām nopietnu darbu pie slimnīcu pakalpojumu tīkla un pārvaldes pārskatīšanu.

Tāpat vairs nevaram ignorēt faktu, ka personīgie maksājumi par zāļu iegādi Latvijas iedzīvotājiem veido vienu no lielākajām mājāsaimniecību izdevumu veselības aprūpes izdevumu daļām, salīdzinot ar citām ES valstīm, un tie katru gadu pieaug. Izanalizējot Pasaules Veselības Organizācijas, Konkurences padomes un Valsts Kontroles pētījumus par situāciju Latvijā salīdzinājumā ar citām Baltijas valstīm un rekomendācijas zāļu finansiālās pieejamības pilnveidošanā, nodefinējām virsuzdevumu veikt kompleksu pasākumu kopumu, kas samazinātu iedzīvotāju izdevumus par medikamentiem. Sadarbībā ar ekspertiem un nozares pārstāvjiem sagatavojām īstermiņā veicamo pasākumu plānu, lai uzlabotu zāļu finansiālo pieejamību iedzīvotājiem.

Pacientu plūsmas efektīva organizēšana, ātrāka nokļūšana uz nepieciešamo izmeklējumu vai konsultāciju, pakalpojumu aprēķinu analizēšanas iespējas finansējuma izlietojuma efektivitātes paaugstināšanai - visas veselības aprūpes pārvaldības efektivitātes nodrošināšana nav iespējama bez veselības datu pieejamības un analīzes. Latvijā veselības nozares digitālās vides un veselības aprūpes datu pārvaldības jomā tomēr joprojām ir vairākas problēmas - sadrumstalota digitālā vide un dati, zema un decentralizēta veselības nozares pakalpojumu pārvaldība un ilgstoši nepietiekams finansējums.

Vienam no svarīgākajiem efektivitātes virzītājspēkiem jābūt digitālajai transformācijai jeb procesu modernizācijai. Lai nodrošinātu digitālās veselības labu pārvaldību, veidosim digitālās veselības kompetenču centru, stiprinot Veselības ministrijas resora digitalizācijas kapacitāti un nodrošinot stratēģisku nozares resursu pārvaldību.

Kopš stāšanās veselības ministra amatā, ir bijis daudz izaicinājumu, tomēr, man ir gandarījums, ka, risinot sistēmas pilnveidošanas jautājumus, spējam ieviest arī jaunus svarīgus pakalpojumus, piemēram - paliatīvās aprūpes mobilās komandas pakalpojumu, kas ļauj pacientam nodrošināt nepieciešamo aprūpi viņas dzīvesvietā. Ar nepacietību gaidu Nacionālā Veselības dienesta iniciatīvas “Veselības aprūpes pakalpojumu modeļu attīstības laboratorija” pilotprojektu rezultātus, kurus jau tuvākajā nākotnē varētu ieviest veselības aprūpē.

Veselības aprūpes ilgtermiņa kontekstā esam aktualizējuši veselības veicināšanas un profilakses stratēģiskās vīzijas nepieciešamību. Mums daudz lielāka uzmanība jāvelta veselībpratības uzlabošanai gan jauniešiem skolās, gan kopumā sabiedrības izglītošanai, gan veselības kā prioritātes iedzīvināšanai visas valsts politikās. Sabiedrības kopējā veselība ietekmē valsts attīstību un var būtiski ietekmēt tautsaimniecību.

Raugoties uz plānotajiem uzlabojumiem veselības aprūpes pieejamībā, esmu gandarīts uzsāktajām pārmaiņām un dinamiku rast risinājumus. Iesāktais ir jāturpina, lai ilgtermiņā veselības pakalpojumi Latvijas iedzīvotājiem būtu pieejami, veselības sistēma ilgtspējīga un noturīga.

PAMATINFORMĀCIJA

Iestādes juridiskais statuss, politikas jomas, nozares, apakšnozares vai funkcijas, par kurām iestāde ir atbildīga

Veselības ministrija (turpmāk – Ministrija) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde veselības nozarē, kas izstrādā valsts veselības nozares politiku, organizē, koordinē un pārrauga veselības politikas īstenošanu. Veselības nozare ietver sabiedrības veselības, veselības aprūpes, farmācijas un narkotiku legālās aprites apakšnozari.

Ministrijas funkcijas ir izstrādāt veselības politiku, organizēt un koordinēt veselības politikas īstenošanu, veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas. Ministrija izstrādā normatīvo aktu un politikas plānošanas dokumentu projektus, sniedz atzinumus par citu institūciju projektiem, pārstāv valsts intereses ārvalstu un starptautiskajās institūcijās, informē sabiedrību par veselības nozares politiku un tās padotībā esošo iestāžu darbību.

Ministrija ir tieši pakļauta veselības ministram.

Iestādes darbības stratēģijas prioritātes un to mērķi pārskata gadā

Ministrijas darbības stratēģija 2019.-2021. gadam tika pagarināta līdz 2023. gadam, un tajā darbības prioritātes un izvirzītie mērķi ir sadalīti virsmērķos un galvenajos virzienos.

Virsmērķis Nr. 1: Stiprināt sabiedrības pārliecību, ka veselība ir vērtība

1. **Sabiedrības veselība**, ar mērķi veicināt sabiedrības veselības uzlabošanu, samazinot liekā svara un aptaukošanās izplatību, kā arī veicinot fiziskās aktivitātes. Arī tika mēģināts samazināt atkarību izplatību un nelabvēlīgo vides faktoru ietekmi.
2. **Veselības aprūpe**, ar mērķi uzlabot veselības aprūpes kvalitāti un pieejamību, īpaši uzsverot sirds/asinsvadu un onkoloģijas jomas, retās slimības, kā arī mātes un bērnu veselību.
3. **Nozares resursi**, ar mērķi uzlabot veselības nozares resursu pārvaldību, efektivitāti un infrastruktūru.

Virsmērķis Nr. 2: Veselības ministrija kā darba devējs Nr. 1 valsts pārvaldes sektorā

1. **Personālvadība**, ar nolūku uzlabot Ministrijas personālvadības procesus, motivēšanas sistēmu un konkurētspēju starp ministrijām.
2. **Darba vide, organizācija un tehniskais nodrošinājums**, ar nolūku izveidot drošu, ērtu un veselīgu darba vidi, izmantojot modernas darba organizācijas metodes un uzlabojot komunikāciju ministrijā.
3. **Darba kultūra**, ar nolūku uzlabot pārvaldības prasmes, dokumentu kvalitāti un stiprināt komandas kultūru, kā arī veicināt pastāvīgu uzlabojumu kultūru.

Ministrijas uzdevumi ir noteikti Veselības ministrijas [nolikumā](#).

Padotībā esošās iestādes un kapitālsabiedrības

Ministrijas padotībā ir 10 iestādes, savukārt 13 ārstniecības iestādēs Veselības ministrija ir kapitāldaļu turētāja.

Veselības ministrijas padotības iestādes

Nacionālais veselības dienests
Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests
Slimību profilakses un kontroles centrs
Valsts asinsdonoru centrs
Zāļu valsts aģentūra
Veselības inspekcija
Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs
Latvijas Antidopinga birojs
Rīgas Stradiņa universitāte
Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs

Veselības ministrijas kapitālsabiedrības

SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca"
VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"
VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca"
VSIA "Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca"
VSIA "Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs"
VSIA "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari""
VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža""
VSIA "Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca"
VSIA "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži""
VSIA "Piejūras slimnīca"
VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca"
SIA "Lielstraupes pils"
SIA "Ludzas medicīnas centrs"

Ministrija ir kapitāldaļu turētāja 57,95% apmērā SIA "Ludzas medicīnas centrs". Papildus SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" pieder kapitāla daļas SIA "Veselības centrs "Bīķernieki"" 99,58% apmērā un SIA "Hematoloģijas centrs" 100% apmērā.

DARBĪBAS VIRZIENI UN SASNIEGTIE REZULTĀTI 2023. GADĀ

Veselības ministrijas un tās padotības iestāžu 2023. gada darbība atbilda stratēģijās izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem, kā arī nolikumā noteiktajām funkcijām un uzdevumiem un atbilstoši piešķirtajam finansējumam. Resora iestādes īstenoja pasākumus, kas iekļauti [Valdības rīcības plānā](#), kā arī ministrijas attīstības plānošanas dokumentos. [Sabiedrības veselības pamatnostādnes](#) 2021. – 2027. gadam ir galvenais veselības nozares politikas plānošanas dokuments.

Galvenie izaicinājumi veselības sistēmā 2023. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, bija veselības aprūpes pakalpojumu un zāļu pieejamība, kā arī ārstniecības personu nodrošinājums valsts apmaksāto pakalpojumu sektorā. Dienas kārtībā kā viena no prioritātēm ir digitalizācijas attīstīšana. 2023. gadā augstās inflācijas dēļ veselības nozare saskārās ar būtisku izmaksu pieaugumu. Papildus pie ārstiem pēc medicīniskās palīdzības vērsās būtiski vairāk cilvēku nekā iepriekš – pacientu skaits pieauga par 20%, salīdzinot ar 2022. gadu.

Pārskata gadā notika izmaiņas vadībā – no 2023. gada septembra iecelts jauns veselības ministrs, ministra birojs un decembrī ministrijas komandai pievienojās valsts sekretārs, kura pienākumus ilgstoši pildīja valsts sekretāra vietnieks digitalizācijas un pārmaiņu vadības jautājumos. Lai nodrošinātu ilgtermiņa prognožu sagatavošanu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībai pacientiem, koordinētu datu apkopošanu starp padotības iestāžu analītiķiem, kā arī veidotu datu stratēģisko apkopošanu rīcībpolitikas mērķu sasniegšanai, 2023. gada maijā darbu sāka sabiedrības veselības datu pārvaldnieks/analītiķis.

Uzlabojumi veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībā

Onkoloģija 2023. gadā bija viena no veselības jomas prioritātēm. Veselības aprūpes uzlabošanai onkoloģijas jomā 2023. gadā valsts finansējums sasniedza 163,6 milj. euro, kas ļāva veikt virkni pasākumu onkoloģisko saslimšanu profilaksē, diagnostikā un ārstēšanā, kā arī paliatīvajā aprūpē. Ieviests onkoloģisko pacientu koordinators, kas palīdz pacientiem. Veikti uzlabojumi medikamentu pieejamībā, tajā skaitā [kompensējamo medikamentu reģistrā](#) iekļautas jaunas zāles.

2023. gadā veikti priekšdarbi (normatīvās bāzes sagatavošana, pakalpojumu sniedzēju atlase), lai ar 2024. gada janvāri visā valstī uzsāktu sniegt jaunu integrētu valsts apmaksātu pakalpojumu – paliatīvās aprūpes mobilās komandas pakalpojums personas dzīvesvietā, kas pielīdzināms hospisa tipa aprūpei mājās, koordinētā veidā diennakts režīmā nodrošinot gan veselības aprūpes, gan sociālos pakalpojumus. Paliatīvās aprūpes mobilā komandā ietvertas - sertificēta paliatīvās aprūpes ārsta, internista, ģimenes ārsta, neatliekamās medicīnas ārsta, geriatra vai anesteziologa-reanimatologa vizītes, attālinātas konsultācijas, ārsta palīga un/vai māsas sniegti veselības aprūpes pakalpojumi, sertificētu funkcionālo speciālistu – fizioterapeita, ergoterapeita un uztura speciālista pakalpojumi. Mobilā komanda būs pieejama 24/7 režīmā.

Ar 2023. gada aprīli valsts apmaksātajos veselības aprūpes pakalpojumos iekļautas uztura speciālistu konsultācijas onkoloģisko pacientu psihoemocionālā atbalsta kabinetā, izveidots traheostomētu pacientu aprūpes kabinets, kā arī pieejama valsts apmaksāta laparoskopiska miomektomija. Papildus vairāki speciālisti tika noteikti kā tiešās pieejamības ārsti – kuri pakalpojumus

sniedz garastāvokļa traucējumu kabinetā bērniem, infektologs, kurš sniedz pakalpojumus personām, kuras slimo ar C hepatīta infekciju.

No 2023. gada aprīļa medicīniskais papilduzturs (speciālā pārtika) iekļauts valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu klāstā. Līdz ar to šobrīd no valsts budžeta līdzekļiem tiek apmaksāti ne tikai enterāli un parenterāli ievadāmi barošanas maisījumi, bet arī medicīniskais papilduzturs pacientiem (arī onkoloģijas pacientiem), kuriem tas ir nepieciešams – akūtu vai hronisku slimību gadījumā, komplikāciju gadījumā, kā arī pirms/pēc operācijām.

Finansējums 2023. gadā novirzīts arī bērnu veselības aprūpes nodrošināšanai un kvalitātes uzlabošanai, paplašināts jaundzimušo skrīninga un priekšlaikus dzimušo bērnu izmeklējumu klāsts. 2023. gadā uzlabota specifisku medicīnas ierīču un medikamentu nodrošināšana bērniem ar noteiktām slimībām un traucējumiem (kohleārie dzirdes implantī, glikozes monitorēšanas sensori un insulīna sūkņi), paplašinātas medikamentozās ārstēšanas iespējas pacientiem ar cistisko fibrozi.

Reto slimību pacientiem 2023. gadā paplašinātas medicīnas ģenētiķa konsultāciju saņemšanas iespējas, nodrošinot konsultācijas gan SIA "Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīca", gan VSIA "Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīca", tāpat arī uzlabota ģenētisko izmeklējumu pieejamība - papildus pieejami trīs jauni laboratoriskie izmeklējumi.

Uzlabojumi zāļu pieejamības jomā

Arī zāļu pieejamība iedzīvotājiem 2023. gadā bija Ministrijas prioritāte, kam pārskata periodā piešķirts arī papildu finansējums. Lai veiktu situācijas analīzi un sniegtu rīcības priekšlikumus ar mērķi izstrādāt konstruktīvus risinājumus zāļu finansiālās pieejamības nodrošināšanai, Ministrija sadarbībā ar zāļu ražotāju, lieltirgotāju, aptieku un pacientu organizāciju pārstāvjiem turpināja darbu pie informatīvā ziņojuma zāļu pieejamības veicināšanā un zāļu cenu mazināšanā. Pārskata periodā kopumā turpināts darbs pie svarīgāko farmācijas jomu regulējošo normatīvo aktu pārskatīšanas sadarbībā ar nozares ekspertiem, tādējādi kompleksi un sistēmiski risinot jautājumus, lai uzlabotu zāļu pieejamību.

2023. gadā panākti uzlabojumi kompensējamo medikamentu pieejamībā un jaunas zāles iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā. Piemēram, no 2023. gada novembra kompensējamo zāļu sarakstā iekļautas diagnozes - dzemdes leiomioma un migrēna, savukārt atopisko dermatīta gadījumā zāles tiks apmaksātas arī pieaugušajiem.

Lai mazinātu slogu komersantiem saistībā ar ārzemju zāļu iepakojumu izplatīšanu Latvijā problēmu gadījumā ar zāļu pieejamību, kā arī lai veicinātu elektronisku zāļu lietošanas instrukciju apriti un pilnveidotu regulējumu par zāļu marķējumā un lietošanas instrukcijā norādāmām palīgvielām, tika izstrādāti grozījumi Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumos Nr. 57 "Noteikumi par zāļu marķēšanas kārtību un zāļu lietošanas instrukcijai izvirzāmajām prasībām".

Papildus grozīts Farmācijas likums, lai ieviestu ES prasības, pilnveidojot reglamentāciju cilvēkiem paredzēto zāļu klīnisko pētījumu jomā. Izstrādāti MK noteikumi par zāļu klīniskiem pētījumiem, lai noregulētu zāļu klīnisko pētījumu pieteikuma iesniegšanu, novērtēšanu, procesu uzraudzību un nodrošinātu pētījuma personu tiesisko aizsardzību.

Pieņemti MK noteikumi Nr. 461 "Medicīnisko ierīču noteikumi" par medicīniskajām ierīcēm un *in vitro* diagnostikas medicīniskajām ierīcēm, kā arī atsevišķi izstrādāti un pieņemti MK noteikumi Nr. 455 "Cilvēkiem paredzēto medicīnisko ierīču klīnisko pētījumu un *in vitro* diagnostikas medicīnisko ierīču veikspējas pētījumu veikšanas kārtība".

Uzlabojumi sabiedrības veselības jomā

Ministrija kā vadošā valsts pārvaldes iestāde veselības nozarē īsteno veselīga dzīvesveida politiku, kas vērsta uz neinfekcijas slimību un infekciju izplatības ierobežošanu, atkarību profilaksi, kā arī uz sabiedrības veselības un vides veselības saglabāšanu un dzīvildzes palielināšanu.

Pārskata periodā pieņemts [“HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju, tuberkulozes, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāns 2023.–2027. gadam”](#). Šis politikas plānošanas dokuments vērsts uz HIV, hepatītu, tuberkulozes (TB) un STI izplatības risku un to ietekmes uz veselību mazināšanu, turpinot HIV, hepatītu, TB un STI izplatības ierobežošanas politiku, tas ir, plašākas testēšanas, sabiedrības informēšanas, epidemioloģiskās izmeklēšanas uzlabošanas nodrošināšanai. 2023. gadā tika apstiprināti MK noteikumi Nr. 99 "Cilvēka imūndeficīta vīrusa infekcijas (HIV) un AIDS izplatības ierobežošanas noteikumi", kuru mērķis ir noteikt HIV un AIDS izplatības ierobežošanas kārtību atbilstoši mūsdienu rekomendācijām HIV aprūpē un kontaktpersonu noteikšanā.

Ministru kabinetā apstiprināts "Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas un piesardzīgas antibiotiku lietošanas [plāns "Viena veselība" 2023.–2027.gadam"](#). Šis politikas plānošanas dokuments vērsts uz atbildīgu un piesardzīgu antibiotiku lietošanu sabiedrībā, veselības aprūpē un dzīvnieku veselībā, lai panāktu efektīvu antimikrobiālās rezistences (turpmāk – AMR) izplatības ierobežošanu. Lai noteiktu mūsdienu prasībām atbilstošu kārtību ārstniecības iestādēs un nodrošinātu epidemioloģisko uzraudzību AMR jomā, 2023. gadā tika veikti grozījumi MK noteikumos Nr. 104 "Noteikumi par higiēniskā un pretepidēmiskā režīma pamatprasībām ārstniecības iestādē”.

Lai pasargātu zīdaiņus un pusaudžus no garā klepus un mazinātu dažādas lokalizācijas vēžu attīstību, kurus izraisa cilvēka papilomas vīruss, izstrādāti un pieņemti grozījumi MK noteikumos Nr. 330 "Vakcinācijas noteikumi". Tādējādi 2023. gadā tika turpināta zēnu vakcinācija pret cilvēka papilomas vīrusa infekciju un grūtnieču un pusaudžu vakcinācija pret garo klepu, kā arī tika izstrādāts normatīvais regulējums, lai vakcinācija pret cilvēka papilomas vīrusa infekciju zēniem un pusaudžiem, grūtnieču vakcinācija pret garo klepu no 2024. gada tiktu nodrošināta no valsts budžeta līdzekļiem.

2023. gadā turpinājās Ministrijas iesaiste Saeimas Sociālā un darba lietu komisijā skatītā likumprojekta “Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likums” virzīšanā. Likumprojekts 23.03.2023. tika pieņemts otrajā lasījumā. Ministrija sagatavoja priekšlikumus likumprojekta otrajam un trešajam lasījumam, kā arī nodrošināja likumprojekta saskaņošanas procesu ar Eiropas Komisiju (turpmāk – EK), pirms tā pieņemšanas trešajā lasījumā. Likumprojekts paredz regulējumu un aprites prasības, t.sk. ierobežojumus (tirdzniecībai, reklāmai, tirdzniecības vecuma ierobežojumu, brīdinājumu izvietojumu u.c. prasības) jaunai Latvijas tirgū esošajai produktu kategorijai - tabakas aizstājējproduktiem. Plānots noteikt regulējumu un ierobežojumus karsējamiem augu smēķēšanas produktiem, kā arī noteikt ierobežojumus elektroniskām karsēšanas ierīcēm, kas tiek lietotas kopā ar karsējamiem tabakas izstrādājumiem, attiecinot uz tām aprites prasības un ierobežojumus. Līdz šim šāda tvēruma likumā nebija. Papildus likumprojekts paredz:

- aizliegumu laist tirgū elektronisko smēķēšanas ierīču šķidrumus un tabakas aizstājējproduktus, kā vienīgo izņēmumu atstājot aromatizētājus, kas rada tabakas smaržu vai garšu, kā arī aizliedzot laist tirgū tabakas aizstājējproduktus ar nikotīna koncentrāciju vairāk kā 4 mg uz g;
- palielināt vecumu, no kāda var pārdot un iegādāties tabakas izstrādājumus, tabakas aizstājējproduktus, augu smēķēšanas produktus, elektroniskās smēķēšanas ierīces un uzpildes tvertnes no šobrīd noteiktajiem 18 gadiem uz 20 gadiem.

Pārskata periodā Saeimā steidzamības kārtā divos lasījumos pieņemti grozījumi “Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā”, lai nacionālajā regulējumā pārņemtu EK Delegēto direktīvu attiecībā uz karsējamajiem tabakas izstrādājumiem. Grozījumi paredz no 23.10.2023. Latvijā aizliegt laist tirgū karsējamās tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu, t.sk. izteiktu mentola, ogu, vaniļas u.tml. garšu vai smaržu. Saistībā ar EK direktīvas pārņemšanu, 15.08.2023. tika pieņemti grozījumi MK noteikumos Nr. 24 “Veselības inspekcijas maksas pakalpojumu cenrādis”, iekļaujot tajā pakalpojuma izmaksas karsējamās tabakas izstrādājumu raksturīgā aromāta novērtējuma veikšanai.

Lai mazinātu alkoholisko dzērienu lietošanas izplatību Latvijā, izstrādāti un valdībā apstiprināti likumprojekti “Grozījumi Alkoholisko dzērienu aprites likumā” un “Grozījumi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā”, kas līdz ar to virzīti tālāk uz Saeimu. Izstrādāts un valdībā zināšanai pieņemts informatīvais ziņojums “Par Alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanas un alkoholisma ierobežošanas rīcības plāna 2020.-2022. gadam izpildi”, sniedzot ietekmes izvērtējumu par plāna izpildi un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu, kā arī sniegti secinājumi un sagatavoti priekšlikumi turpmākai alkoholisma ierobežošanas politikai.

Lai nodrošinātu riska grupu personu vakcināciju par valsts budžeta līdzekļiem 2023./2024. gada gripas sezonas periodā, Ministru kabinets atbalstīja informatīvo ziņojumu par vakcīnu pret sezonālo gripu iegādi, kurā valdība un sabiedrība tika informēta par iepirkt plānoto gripas vakcīnu devu apjomu riska grupu vakcinācijai.

2023. gadā izstrādāts likumprojekts “Grozījumi likumā “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību””, kas ietver būtiskus aspektus sabiedrības veselības un drošības aizsardzības nodrošināšanā, aizstāvēt sabiedrības intereses un kavējot narkotisko un psihotropo vielu piedāvājuma un pieprasījuma pieaugumu Latvijā.

2023. gada decembrī Veselības ministrija organizēja pasākumu - [Sadarbības memoranda](#) par pārtikas produktu sastāva uzlabošanu popularizēšanai ar mērķi uzlabot Latvijas iedzīvotāju uztura paradumus. Mērķis ir ražotājus aicināt uzlabot receptes produktiem, samazinot piesātināto tauku, cukura un sāls daudzumu līdz noteiktam līmenim. Šobrīd memorandam pievienojušies 12 pārtikas produktu ražotāji. Publicitātes pasākumā piedalījās Ministrijas, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras pārstāvji.

Izvērtējot saldinātāju bezalkoholiskos dzērienos potenciālo ietekmi uz cilvēka veselību, sadarbībā ar Zemkopības ministriju, Finanšu ministriju un Ekonomikas ministriju izstrādāts [Informatīvais ziņojums](#) "Par cukuru aizstājošo saldinātāju bezalkoholiskajos dzērienos ietekmi uz cilvēka veselību un par akcīzes nodokļa palielinājumu bezalkoholiskajiem dzērieniem un tā iespējamo ietekmi uz Latvijas bezalkoholisko dzērienu ražotājiem".

Lai nodrošinātu Latvijas normatīvo aktu atbilstību Eiropas Savienības (turpmāk – ES) normatīvajam regulējumam un uzlabotu tetovēšanas un pīrsinga pakalpojumu drošumu, precizējot mācību programmas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzējiem izvirzāmās prasības, pieņemti grozījumi MK noteikumos Nr. 182 “Noteikumi par higiēnas prasībām tetovēšanas un pīrsinga pakalpojumu sniegšanai un speciālajām prasībām tetovēšanas līdzekļiem”.

2023. gadā spēku zaudēja speciālais Covid-19 regulējums, taču lai nodrošinātu Covid-19 epidemioloģisko normu nepārtrauktību un labāk sagatavotos nākotnes pandēmijām un apdraudējumiem, tika sagatavoti un pieņemti grozījumi “Epidemioloģiskās drošības likumā”. Savukārt efektīvai Covid-19 epidemioloģiskās situācijas pārvaldībai, apstiprināti grozījumi MK noteikumos Nr. 7 "Infekcijas slimību reģistrācijas kārtība". Ministru Kabineta un Saeimai tika sagatavoti un iesniegti [informatīvie ziņojumi](#) par epidemioloģiskās drošības draudiem saistībā ar Covid-19 infekciju.

Rūpējoties par cilvēka veselību un ikdienā lietojamā dzeramā ūdens tīrību, pieņemti jauni MK noteikumi Nr. 547 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība", nosakot ne tikai dzeramā ūdens monitoringa un kontroles kārtību, risku novērtējuma jomas, t.sk., prasības legionella baktēriju savairošanās riska un svina riska novērtējumam, bet arī galapatērētāju informēšanai par dzeramā ūdens kvalitāti, tostarp par indikatoru rādītājiem.

Paplašināts oficiālo peldvietu skaits, veicot grozījumus MK noteikumos Nr. 692 "Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība", un oficiālo peldvietu sarakstā iekļauta Salaspils pilsētas peldvieta. Oficiālas peldvietas izveide ne tikai nodrošina vides teritorijas sakopšanu, ūdens kvalitātes uzraudzību, bet arī uzlabo pašvaldības infrastruktūru, veicinot veselīgu dzīvesveidu, kā arī labvēlīgi ietekmē tūrisma attīstību pašvaldībā.

Uzlabojumi cilvēkresursu piesaistē un noturēšanā

Cilvēkresursi veselības nozarē, ārstu piesaiste un noturēšana darbā valsts veselības aprūpes sistēmā ir kritiski svarīga. Tāpēc 2023. gadā papildu piešķirtais finansējums 27,5 milj. euro apmērā novirzīts veselības nozarē strādājošo speciālistu atalgojuma palielināšanai, lai mazinātu darbspēka aizplūšanu no valsts apmaksātās veselības aprūpes sektora. 2023. gadā valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu tarifā ārstiem un funkcionālajiem speciālistiem darba samaksa palielināta līdz 2083 euro mēnesī (pieaugums par 6,11%), ārstniecības un pacientu aprūpes personām līdz 1303 euro mēnesī (pieaugums par 10,14%), bet ārstniecības un pacientu atbalsta personām līdz 865 euro (pieaugums par 16,11%).

[Informatīvajā ziņojumā](#) "Par māsu nodarbinātību un profesijas attīstību" tika analizēta studiju programmas "Māszinības" absolventu nodarbinātība veselības aprūpes sistēmā un sniegti priekšlikumi turpmākai rīcībai māsu nodarbinātības veicināšanai. Ņemot vērā nepietiekošo māsu skaitu, 2023. gadā finansējums novirzīts pasākumiem studentu piesaistei veselības aprūpes nozares specialitāšu apguvei - 2,8 milj. euro vispārējās aprūpes māsas profesijas ieviešanai, nodrošinot māszinību izglītības programmas apguvi lielākam studējošo skaitam augstskolās (par vismaz 250 vietām jaunajā studiju gadā), ilgtermiņā nodrošinot papildu māsu ienākšanu ārstniecības iestādēs. 2024. gadā plānots izstrādāt paplašinātās kompetences māsas prakses (advanced nurse) profesijas standartu.

2023. gadā 5,4 milj. euro novirzīti personāla pieejamības uzlabošanai Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestā (turpmāk – NMPD), lai palielinātu medicīnas koledžās apmācāmo ārstu palīgu skaitu, kā arī NMPD darbinieku darba samaksu. 2023. gadā apstiprināti profesiju standarti, piemēram, uztura speciālistam, vecmātei, tehniskajam ortopēdam un mākslas terapeitam.

Kā katru gadu noslēgts vienošanās protokols trīspusējās sadarbības līguma ietvaros starp Ministriju, Izglītības un zinātnes ministriju un Rīgas Stradiņa universitāti un Latvijas Universitāti. 2023./2024. studiju gadā apstiprinātas 297 valsts budžeta finansētas rezidentūras vietas (2019. gadā – 222), kas ir vērtējams kā būtisks pieaugums un ilgtermiņā veicinās ārsta specialitāšu vecuma struktūras atjaunošanos, paaudžu nomaiņu.

Atbilstoši darba grupas izstrādātajiem priekšlikumiem, izstrādāti grozījumi MK noteikumos Nr. 685 "Rezidentu uzņemšanas, sadales un rezidentūras finansēšanas kārtība":

- par rezidentūras studiju vietu plānošanas un finansēšanas kritērijiem;
- par rezidentūras pretendentu atlases organizēšanas kārtību;
- par kārtību, kādā universitātes, ārstniecības iestādes, tai skaitā reģionālās ārstniecības iestādes un pašvaldības iesaistās rezidentu sagatavošanā.

Tādējādi sākts darbs pie rezidentūras procesa pārskatīšanas, precizējot kārtību, lai jau no 2024. gada 1. aprīļa ārstniecības iestādes, tai skaitā reģionālās ārstniecības iestādes un pašvaldības, mērķtiecīgāk iesaistītos rezidentu sagatavošanā. 2023. gadā tika uzsākts darbs pie ilgtermiņa līguma par rezidentu apmācību un apmācībai paredzēto finanšu līdzekļu piešķiršanu izstrādes ar RSU un Latvijas Universitāti. Līgumu plānots slēgt uz pieciem gadiem, savukārt ikgadējā vienošanās par finansējumu izlietojumu tiek slēgta katru gadu.

Ministrija pārskata periodā sadarbībā ar Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (turpmāk – NMPD) speciālistiem izstrādāja grozījumus MK noteikumos Nr. 557 “Noteikumi par apmācību pirmās palīdzības sniegšanā”, atbilstoši 2022. gadā NMPD aktualizētajām pirmās palīdzības pamatzināšanu apmācības programmas vadlīnijām.

Pēc EK Strukturālo reformu atbalsta ģenerāldirektorāta projekta Nr. REFORM/SC2021/09 "Par veselības darbaspēka stratēģiju Latvijā", kas noslēdzās 2023. gada oktobrī, Ministrija uzsāka darbu pie informatīvā ziņojuma “Veselības darbaspēka attīstības stratēģijas līdz 2029. gadam”. Projekta laikā tika izstrādāti vairāki nodevumi - par veselības darbaspēka un apmācības sistēmas analīzi, par tehnisko specifikāciju un darba uzdevumiem jaunajai datubāzei (vienotajam reģistram), par veselības darbaspēka plānošanas modeli.

Pārskata gadā turpinājās atbalsta sniegšana Ukrainas civiliedzīvotājiem, un 2023. gadā tika veiktas izmaiņas Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā, nosakot, ka apliecības īslaicīgu profesionālo pakalpojumu sniegšanai tiks izsniegtas uz pieciem gadiem (iepriekš uz 2 gadiem), tādējādi līdz 30.11.2023. izsniegtās apliecības tiks pagarinātas kopumā nepārsniedzot piecu gadu termiņu.

Uzlabojumi veselības nozares digitalizācijas jomā

2023. gada 15. augustā Ministru kabinets apstiprināja “[Digitālās veselības stratēģiju](#) līdz 2029. gadam” (turpmāk – DigiVes), kas tapusi sadarbībā ar padotības iestādēm un citām iesaistītajām pusēm. Tā paredz uzlabot veselības aprūpi, izmantojot digitālās veselības risinājumus pacientiem, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem, valsts pārvaldei un citām nozares iesaistītajām pusēm. Gan centrālās pacienta elektroniskās veselības kartes, gan citu Ministrijas iestāžu informācijas sistēmu attīstīšanai DigiVes ieviešanai ir pieejams ES finansējums 25,9 milj. euro apmērā.

DigiVes paredz šādus attīstības virzienus:

- jaunas centrālās pacienta elektroniskās veselības kartes izveide (pēc jauna standarta izstrādātas) un pacienta veselības datu nodrošināšana tajā;
- telemedicīnas, moderno pakalpojumu, inovāciju attīstība;
- veselības nozares valsts pārvaldes digitālā transformācija;
- digitālo prasmju attīstība un kultūras maiņa.

2023.gadā tika veikti visi priekšdarbi un apstiprināti grozījumi MK noteikumos, lai no 2024.gada pacienta elektroniskajā veselības kartē [E-veselībā](#) nodrošinātu elektronisku datu sniegšanu - par laboratorisko izmeklējumu rezultātiem, ārstniecības iestāžu veiktajām valsts apmaksātajām vakcinācijām un iespēju ārstniecības iestādēm elektroniski izsniegt medicīnisko dokumentu “Atzinums tehniskā palīgīdzekļa saņemšanai”. Veikts nepieciešamais darbs, lai E-veselībā ar 2024.gadu nodrošinātu vēža pacienta kartes funkcionalitāti, kas papildināta ar jauniem datiem, nodrošinot iespēju padziļināti analizēt datus par jaundabīgo audzēju diagnostikas savlaicīgumu Latvijā un veikt uzlabojumus veselības aprūpes pakalpojumu organizācijā.

2023.gada nogalē norisinājās priekšdarbi digitālās veselības kompetences centra izveidē, šobrīd šīs funkcijas veic Nacionālais veselības dienests (turpmāk – NVD).

Pārskata periodā pieņemti grozījumi MK noteikumos Nr.7 “Infekcijas slimību reģistrācijas kārtība”, nosakot, ka ar 2024.gadu darbību sāks Vienotā digitālā epidemioloģiskā sistēma (EPID sistēma), lai efektīvāk un ātrāk varētu atklāt saslimšanas gadījumus ar infekcijas slimībām. Pateicoties EPID sistēmai, Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk - SPKC) informāciju par katru, piemēram, Covid-19 pozitīvo gadījumu saņems automātiski no laboratorijas. Sagaidāms, ka šīs izmaiņas būtiski atvieglos gan ārstniecības iestāžu, gan SPKC darbu.

Ministrija uzsākusi darbu pie ES kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027. gadam 4.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību" 4.1.1.4. pasākuma "Veselības aprūpes pārvaldības sistēmas stiprināšana un digitalizācija, attīstot digitālos risinājumus īstenošanas nosacījumu" izstrādes, lai nodrošinātu atbalstu veselības aprūpes pārvaldības sistēmas stiprināšanai un digitalizācijai, tai skaitā attīstot esošos un jaunus digitālos risinājumus. Plānotās atbalstāmās darbības ir: veselības nozares valsts informācijas sistēmu pilnveide, savstarpējā integrācija un integrācija ar sociālo pakalpojumu sniedzēju informācijas sistēmām, uz cilvēku centrētu veselības jomas digitālo pakalpojumu attīstība un pilnveide e-veselības digitālo pakalpojumu infrastruktūras ietvaros, jaunu datu vākšanas un analīzes informācijas un komunikāciju tehnoloģijas platformu un risinājumu izstrāde, tai skaitā, ja nepieciešama, risinājumi digitālās veselības kiberdrošības stiprināšanai.

Veselības aprūpes kvalitātes un efektivitātes uzlabošana

Veselības aprūpes kvalitātes uzlabošanas nolūkos nozarē tika īstenotas apmācības Eiropas Sociālā fonda (turpmāk - ESF) projekta “Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikācijas uzlabošana” ietvaros, kas ilga no 2017. gada līdz 2023. gada beigām. Apmaksātas mācības varēja apmeklēt ārstniecības, ārstniecības atbalsta personas, farmaceitiskās aprūpes speciālisti un sociālajā jomā strādājošie speciālistiem, nodrošinot profesionālo zināšanu un prasmju pilnveidi un turpmākās resertifikācijas iespējas, kā arī tas radīja iespējas savā specialitātē nepraktizējošai ārstniecības personai atgriezties darba tirgū. Tālākizglītības atbalsta pasākumu ietvaros 2023. gada laikā apmācītas 7026 personas.

Izmantojot ES fondu finansējumu, tiks turpināts darbs pie ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas periodā iesāktās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pilnveides, kas novērtēta kā nepieciešama un vērtīga veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes un pieejamības attīstībā. Mērķis ir līdz 2029. gada beigām pilnveidot veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti, īpaši pacientu drošību vismaz 41 ārstniecības iestādē. Plānots īstenot pasākumus ārstniecības iestāžu personāla kompetences stiprināšanai pakalpojumu kvalitātes, t.sk., pacientu drošības un cilvēkpieredzes jautājumos, turpināt darbu pie klīnisko algoritmu, klīnisko (pacientu) ceļu un kvalitātes indikatoru izstrādes un ieviešanas, veikt pētījumus veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes novērtēšanai, organizēt konferences par aktuālajiem jautājumiem pakalpojumu kvalitātes jomu. Kopējais finansējums ir 3 045 000 euro, tai skaitā Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums – 2 588 250 euro un valsts budžeta līdzfinansējums – 456 750 euro.

Papildus Ministrija sniedz pakalpojumu “Ārstniecības personas paraksta apstiprināšana”. Šāda vajadzība rodas, piemēram, kad pakalpojuma pieprasītājs vēlas strādāt kādā no trešajām valstīm un tam nepieciešams slēdziens par personas veselības stāvokli. Pēc pakalpojuma pieprasītāja iniciatīvas Ministrija sniedz apstiprinājumu, ka ārstniecības persona, kura parakstījusi medicīniskās dokumentācijas veidlapu, izziņu vai cita veida dokumentu, ir reģistrēta Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrā. Pakalpojums tiek sniegts tikai klātienē, un tā saņemšanai jāiesniedz iesniegums ar lūgumu

apstiprināt ārstniecības personas parakstu. Iesniegumam pielikumā jāpievieno dokumenta/u oriģināls. Gadā šo pakalpojumu vidēji izmanto 11 cilvēki.

Gatavības ārkārtas situācijām uzlabošana

Lai aktualizētu Valsts operatīvās medicīniskās komisijas personālsastāvu un nepieciešamības gadījumā (ārkārtas medicīniskajā un ārkārtas sabiedrības veselības situācijā vai to draudu gadījumā) un nodrošinātu operatīvu komisijas sasaukšanu, pārskata periodā tika izstrādāts MK rīkojums Nr.767 "Par Valsts operatīvo medicīnisko komisiju" un MK rīkojums Nr. 90 "Grozījumi Ministru kabineta rīkojumā Nr.767 "Par Valsts operatīvo medicīnisko komisiju"".

Gatavības ārkārtas situācijām pilnveidošanai uzsākts darbs pie iekšējo un ārējo normatīvo aktu izvērtēšanas un aktualizēšanas attiecībā uz rīcību ārkārtas situācijās un valsts apdraudējuma gadījumā.

Pārstāvības nodrošināšana tiesvedības procesos

Ministrija ir MK pilnvarotais pārstāvis aptuveni 112 tiesvedības lietās par MK rīkojuma Nr.720 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 5.3.apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku. Pārskata gadā tiesvedības procesi nav noslēgušies, bet aptuveni 40 lietās vēl turpinās. Līdz šim visi, izņemot vienu lietu, kurā līdzpieteicējs ārkārtējās situācijas laika atradās ārpus Latvijas, pasludinātie spriedumi bija pieteicējiem nelabvēlīgi, proti, viņu pieteikumi tika noraidīti, nekonstatējot MK rīkojuma Nr.720 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" normu prettiesiskumu attiecībā uz viņiem. Tiesa nekonstatēja kādus īpašus un objektīvus apstākļus, kas būtu tieši attiecināmi uz pieteicējiem un kas ļautu viņiem neveikt vakcināciju un turpināt pildīt savus amata pienākumus, neuzrādot darba devējam sadarbībspējīgo sertifikātu. Ar Augstākās tiesas 31.05.2023. spriedumu, atstājot negrozītu apgabaltiesas spriedumu un noraidot pieteicēju kasācijas sūdzību, ir noslēgusies tiesvedība lietā, kas bija izskatīta kā pirmā un kurai bija pievērsta lielāka masu mediju uzmanība.

Pārskata gadā Ministrija izstrādāja MK noteikumus Nr.812 "Noteikumi par kompensāciju par vakcīnas pret Covid-19 infekciju blakusparādību izraisīto smagu vai vidēji smagu kaitējumu pacienta veselībai vai dzīvībai", kas dod iespēju vērsties Zāļu valsts aģentūrā ar kompensācijas prasījuma iesniegumu par vakcīnas radītām blakusparādībām un par smagu vai vidēji smagu kaitējumu veselībai vai dzīvībai no vakcinācijas ar apstiprināto vakcīnu pret Covid-19 infekciju.

FINANŠU RESURSI UN IESTĀŽU DARBĪBAS REZULTĀTI

Atbilstoši likumam “Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam” kopā ar Ministru Kabineta un Finanšu ministrijas rīkojumiem Ministrijai apstiprinātie resursi izdevumu segšanai 2023. gada noslēgumā veidoja 1 810 523 516 euro, tajā skaitā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem 1 784 036 748 euro, ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi 25 363 149 euro, ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumi 134 814 euro un transferti 988 805 euro apmērā. Savukārt izdevumi gada noslēgumā sasniedza 1 810 592 749 euro.

Salīdzinot ar 2022. gada noslēgumu, apstiprinātie finanšu resursi izdevumu segšanai 2023. gada sākumā likumā “Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam” bija par 394 008 509 eiro mazāki. 2023. gada laikā ar Ministru Kabineta un Finanšu ministrijas rīkojumiem tika apstiprināti papildus finanšu līdzekļi Ministrijas budžetā, un tādējādi 2023. gada beigās, salīdzinot ar 2022. gada beigām, finanšu resursi izdevumu segšanai bija par 187 997 987 eiro mazāki. Savukārt izdevumi 2023. gada noslēgumā, salīdzinot ar 2022. gada noslēgumu, bija par 158 460 676 eiro mazāki.

Veselības nozares budžets 2023. gadā pieauga par 85 milj. euro (kas ir būtiski mazāk nekā to paredz Pamatnostādnes - 2023.gadā plānotajiem pasākumiem indikatīvi bija nepieciešami 306,37 milj. euro). Lai nodrošinātu pakalpojumu nepārtrauktību, 2023. gada 2. pusgadā papildus veselības aprūpei tika piešķirts finansējums no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem - 72,1 milj. euro apmērā un 57 milj. euro no budžeta pārskatīšanas rezultātā iegūtajiem līdzekļiem citu ministriju resoros. Finansējums nodrošināja papildu bērnu zobārstniecības pakalpojumu apmaksu, ambulatoro pakalpojumu – speciālistu konsultācijas, izmeklējumu un dienas stacionāra pakalpojumu apmaksu, kompensējamo medikamentu apmaksu, ģimenes ārstu prakšu uzturēšanas izdevumu segšanu, speciālistu pieejamības uzlabošanu, norēķinu segšanu par ES valstīs sniegtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem Latvijas iedzīvotājiem. Lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un nepārtrauktību, finansējums tika novirzīts slimnīcām pacienta ārstēšanas izmaksu sadārdzināšanas kompensēšanai, tai skaitā laboratoriskajiem izmeklējumiem un arī ēdināšanas izdevumiem.

Valsts budžeta programmas un finansējuma izlietojums

Veselības nozares 2023. gada budžeta izdevumi tika sadalīti šādās pamatbudžeta programmās:

Valsts budžeta programmas	Budžeta izdevumi (eiro)
Medicīnas izglītība	59 241 558
Kultūra	1 575 106
Veselības aprūpes nodrošināšana	1 483 150 211
Starptautisko saistību un līgumu izpildes nodrošināšana	415 821
Specializētās veselības aprūpes nodrošināšana	127 567 404
Veselības aprūpes finansējuma administrēšana	16 105 414
Veselības nozares uzraudzība	11 120 649
Nozaru vadība un politikas plānošana	5 991 273

Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk - ERAF) projektu un pasākumu īstenošana	13 905 295
Eiropas Sociālā fonda (turpmāk - ESF) projektu un pasākumu īstenošana	12 885 531
Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana	3 000
Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	1 833 567
Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumenta finansēto programmu, projektu un pasākumu īstenošana	645 638
Atvēršanās un noturības mehānisma (ANM) projektu un pasākumu īstenošana	3 493 036
Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem izlietojums	72 659 246
Kopā:	1 810 592 749

Ministrijai apstiprinātie finanšu līdzekļi un to izlietojums 2022. un 2023. gadā:

Finansiālie rādītāji	2022. gadā (faktiskā izpilde) (eiro)	2023. gadā		
		Apstiprināts likumā (eiro)	Apstiprināts likumā ar papildus piešķirto finansējumu (eiro)	Faktiskā izpilde (eiro)
Resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 990 042 939	1 604 512 994	1 810 523 516	1 807 236 471
Dotācijas	1 963 893 547	1 589 032 549	1 784 036 748	1 779 281 133
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	23 365 680	15 377 842	25 363 149	26 853 819
Ārvalstu finanšu palīdzība	1 936 019	72 760	134 814	119 891
Transferti	847 693	29 843	988 805	981 628
Izdevumi (kopā)	1 956 173 101	1 605 183 784	1 810 592 749	1 803 963 791
Uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 937 172 486	1 590 572 725	1 789 443 639	1 784 719 546
Kārtējie izdevumi	167 519 539	168 448 972	164 761 184	162 044 479
Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	1 701 099 604	1 357 399 070	1 558 765 793	1 556 911 908
Kārtējie maksājumi ES budžetā un starptautiskā sadarbība	417 649	415 821	540 622	540 598
Uzturēšanas izdevumu transferti	68 135 694	64 308 862	65 376 040	65 222 561
Izdevumi kapitālieguldījumiem	19 000 615	14 611 059	21 149 110	19 244 245
Finansiālā balance	33 869 838	-670 790	-69 233	3 272 680
Finansēšana	-33 869 838	670 790	69 233	-3 272 680

Naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	-2 289 851	670 790	4 622 594	1 280 681
Akcijas un cita līdzdalība pašu kapitālā	-31 579 987	-	-4 553 361	-4 553 361

Papildus piešķirtā finansējuma izlietojums

Papildus piešķirtais finansējums ar Ministru kabineta un Finanšu ministrijas rīkojumiem veselības nozarei 2023. gadā attiecībā pret likumā "Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam":

Veselības aprūpes pasākums	Papildus piešķirtais finansējums 2023. gadā (eiro)
Papildu piešķirtais finansējums budžeta programmā 99.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" dažādu pasākumu īstenošanai, tai skaitā, lai segtu izdevumus par humānās palīdzības sniegšanā Turcijas Republikai izlietoto valsts materiālo rezervju (segu) atjaunošanu, izdevumus, kas radušies saistībā ar patvēruma meklētāju ārstēšanu un izsaukumiem pie patvēruma meklētājiem, par humānās palīdzības sniegšanā Ukrainai izlietoto valsts materiālo rezervju atjaunošanu, lai nodrošinātu laboratorisko izmeklējumu izdevumu segšanu par faktiski sniegtajiem pakalpojumiem, kas pārsniedza līgumos ar pakalpojuma sniedzējiem iekļauto apjomu, lai nodrošinātu intensīvajai terapijai paredzēto gultu uzturēšanu, lai nodrošinātu kompensējamo medikamentu izdevumu deficīta segšanu, lai nodrošinātu izdevumu segšanu saistībā ar pacientu ēdināšanas izmaksu pieaugumu, lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumu nepārtrauktības nodrošināšanu stacionāros, lai nodrošinātu bērniem pieejamību ultrasonogrāfijas izmeklējumiem VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca", lai nodrošinātu daļēju samaksu par Latvijas iedzīvotājiem sniegtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ES sociālā nodrošinājuma sistēmas ietvaros atbilstoši rēķiniem, kas saņemti no ES un Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstīm, gāzmasku iegādei aizsardzībai pret ķīmisko, bioloģisko, radioloģisko un kodolenerģijas apdraudējumu	72 659 246
Pārdale no 74.resora programmas 12.00 "Finansējums veselības jomas pasākumiem Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" saistībā ar Covid-19 vakcīnu iegādi, šļirču un šķīduma iegādi, ievadi, izmaksas saistībā ar vakcīnas pret Covid-19 blakusparādību izraisīto kaitējumu pacienta veselībai, izdevumi, kas radušies saistībā ar Covid-19 infekcijas uzliesmojumu un tā seku novēršanu atbilstoši faktiskajiem izdevumiem, stacionāro ārstniecības iestāžu samaksai par ārstniecības personu un pārējo nodarbināto virsstundu darbu, kas saistīts ar Covid-19 jautājumu risināšanu un seku novēršanu	49 081 647
Pārdale no budžeta resora "74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" programmu 20.00.00 "Veselības aprūpes neatliekamo	57 036 910

pasākumu īstenošana 2023.gadā", lai nodrošinātu neatliekamu un prioritāru pasākumu finansēšanu veselības nozarē 2023.gadā, tai skaitā kompensējamo medikamentu pieejamībai, primārās veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībai, zobārstniecības pakalpojumu bērniem pieejamībai, ambulatoro izmeklējumu, speciālistu konsultāciju un dienas stacionāra pakalpojumu pieejamībai, stacionāro pakalpojumu pieejamības uzlabošanai, ēdināšanas izdevumu segšanai	
Pārdale apakšprogrammām uz budžeta resora "74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" programmu 20.00.00 "Veselības aprūpes neatliekamo pasākumu īstenošana 2023.gadā", lai nodrošinātu neatliekamu un prioritāru pasākumu finansēšanu veselības nozarē 2023.gadā	-112 735
Pārdale no budžeta resora "74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" programmas 17.00.00 "Finansējums Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā noteikto pasākumu īstenošanai", lai segtu izdevumus, kas radušies saistībā ar atbalsta sniegšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā	8 353 859
Pārdale no budžeta resora „74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” budžeta programmas 01.00.00 „Apropriācijas rezerve”	3 806 475
Transferti no citām ministrijām dažādu pasākumu īstenošanai	586 819
Transferts no Veselības ministrijas pārraudzībā esošās budžeta nefinansētās iestādes – Zāļu valsts aģentūras uz – Veselības ministriju, lai nodrošinātu finanšu un saimniecisko resursu vadības sistēmas "Horizon", vienotās MicroStrategy sistēmas un BI risinājuma un vienotās dokumentu vadības sistēmas "Namejs" uzturēšanu, uz Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centru, lai nodrošinātu komunālo pakalpojumu apmaksu, telpu nomas apmaksu, ārpakalpojuma apmaksu, lai noteiktu precīzu nāves cēloni, reaģentu iegādi ekspertīzēm un izpētēm, laboratoriju un nodaļu tehnoloģiju uzturēšanu un atjaunošanu un informācijas tehnoloģiju pakalpojumus, uz Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzeju, lai nodrošinātu izstādēm nepieciešamo tehnisko materiālu iegādi,	372 143
Apropriācijas palielināšana no Veselības ministrijas pārdotajiem nekustamajiem īpašumiem, lai Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs daļēji segtu 2022. gadā uzsāktās garderobes telpu un sanitārā mezgla rekonstrukcijas faktisko izmaksu pieaugumu, tai skaitā rekonstrukcijas gaitā atklāto papildu darbu izmaksas	12 485
Samazināti izdevumi valsts budžeta programmā 97.00.00 "Nozares vadība un politikas plānošana", palielinot pamatkapitālu SIA "Lielstraupes pils", lai 2023.gadā nodrošinātu valdes atalgojumu izmaksas un norēķinus ar pakalpojumu sniedzējiem	-18 541
Ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu palielinājums	799 883
Izdevumu no sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citu pašu ieņēmumu palielinājums	13 199 282
ERAF, ESF, 3.mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” pārrobežu sadarbības programmu, Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu, Atveseļošanās un noturības mehānisma (ANM) projektu un pasākumu īstenošana	-368 508

Apropriācija kategorijā “Akcijas un cita līdzdalība pašu kapitālā” – ar finanšu ieguldījumu palielināt pamatkapitālu: VSIA “Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” operāciju veikšanai nepieciešamā mikroskopa iegādei, SIA “Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”, VSIA “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” un VSIA “Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” slimnīcu kritiskās infrastruktūras elektroapgādes nepārtrauktības nodrošināšanai, kā arī to stratēģisko mērķu sasniegšanai	4 534 820
KOPĀ izdevumiem:	205 408 965
KOPĀ Akcijas un cita līdzdalība pašu kapitālā:	4 534 820

Iestādes saņemtie ziedojumi

Veselības nozarē 2023. gadā saņemti ziedojumi un dāvinājumi – 34 691 euro apmērā:

1. Valsts asinsdonoru centrs saņēma dāvinājumā naudas ziedojumu 48 eiro vērtībā;
2. Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzejs saņēmis dāvinājumā muzeja krājuma priekšmetus un bibliotēkas grāmatas 10 891 eiro vērtībā;
3. Rīgas Stradiņa universitāte saņēmusi ziedojumu Onkoloģijas institūta darba finansēšanai - pētījumu veikšanai krūts vēža jomā 23 752 eiro vērtībā.

Valsts pētījumu programmas "Sabiedrības veselība" mērķi un uzdevumi

Līdz ar likuma “Par valsts budžetu 2023.gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025.gadam” pieņemšanu, tika piešķirts valsts budžeta finansējums vairāku jaunu valsts pētījumu programmu īstenošanai, tai skaitā [valsts pētījumu programmai "Sabiedrības veselība"](#). Pieejamais finansējums programmas īstenošanai līdz 2025.gadam ir 3 750 000 euro.

Pētījumu programmas mērķis ir radīt jaunas zināšanas un risinājumus slimību profilakses un veselības aprūpes kvalitātes un pieejamības uzlabošanai, kā arī veselības aprūpes sistēmas efektivitātes un noturības stiprināšanai. Tika īstenota projektu pieteikumu pirmā atlase un apstiprināti pieci projekti. Programmas ieviešanas un īstenošanas pārraudzībai Ministrija izveidoja Valsts pētījumu programmas “Sabiedrības veselība” stratēģiskās vadības padomi.

Programmas mērķa sasniegšanai noteikti šādi uzdevumi:

- 1) attīstīt jaunas zināšanas, pieejas un metodes iedzīvotāju veselībratības uzlabošanai;
- 2) attīstīt jaunas zināšanas, pieejas un metodes veselības aprūpes cilvēkkapitāla attīstīšanai un efektīvai izmantošanai;
- 3) attīstīt jaunas zināšanas, pieejas un metodes profilaktiski un medicīniski novēršamās mirstības no neinfekcijas slimībām mazināšanai;
- 4) iegūt zināšanas cilvēka biomonitoringa programmas izveidei, novērtējot pesticīdu, smago metālu un atsevišķu organisko piesārņotāju izplatību Latvijas iedzīvotāju paraugos, kā arī noskaidrojot, vai aizliegtie pesticīdu atliekvielas ir vides piesārņojuma, pārtikas vai sadzīves līdzekļu izcelsme;

- 5) attīstīt jaunas zināšanas, pieejas un metodes antimikrobiālās rezistences izplatības risku novērtēšanai un ierobežošanai, kā arī sniegt zināšanas par jaunām pieejām un metodēm HIV izplatības ierobežošanas politikas pilnveidošanai un jaunām izmaksu efektīvām pieejām sabiedrības vakcinācijas aptveres paplašināšanai;
- 6) attīstīt jaunas zināšanas, pieejas un metodes bērnu veselības iznākumu mērīšanai, monitorēšanai un uzlabošanai.

Jau apstiprināto [projektu](#) īstenošanas termiņš ir 2025.gada beigās. Vienlaikus programmas īstenošanu bez papildu finansējuma piešķiršanas var pagarināt uz vienu gadu. 2024.gada pirmajā pusē plānots organizēt otro projektu pieteikumu konkursu par veselības aprūpes cilvēkkapitāla attīstīšanu un efektīvu izmantošanu.

Nekustamo īpašumu pārvaldība un ieguldījumi kapitālsabiedrībās

Lai nodrošinātu lietderīgu un saimnieciski pamatotu rīcību ar valsts nekustamajiem īpašumiem, 2023.gadā uzsākts darbs pie nekustamo īpašumu atsavināšanas, kas ir Ministrijas valdījumā, bet Ministrijai, tās padotības iestādēm un kapitālsabiedrībām funkciju īstenošanai nav vajadzīgas. Pamatā īpašumi ir ar apgrūtinājumiem, tādēļ to atsavināšana aizņem ilgāku laiku un daļai īpašumu atsavināšanas process var turpināties visu 2024.gadu un, iespējams, pat 2025.gadā.

Lai nodrošinātu MK noteikumos Nr.462 "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību" 4.1.1.1. pasākuma "Ārstniecības iestāžu infrastruktūras attīstība" pirmās kārtas un 4.1.1.5. pasākuma "Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta attīstība" īstenošanas noteikumi" iekļauto aktivitāti, kas paredz līdz 2029. gada 31. decembrim izveidot trīs brigāžu atbalsta centrus NMPD funkciju nodrošināšanai tuvāk pakalpojumu saņēmējiem reģionos (Ogrē, Liepājā un Cēsīs), 2023.gadā Ministrijas pārstāvji aktīvi līdzdarbojās atbilstoša valsts vai pašvaldību īpašumā esoša ieceres īstenošanai izmantojama nekustamā īpašuma (zemes) atrašanās, un 2024.gadā turpināsies darbs pie atrasto īpašumu pārņemšanas Ministrijas valdījumā.

Saskaņā ar MK rīkojumu Nr.457 "Par apropriācijas pārdali no budžeta resora "74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" programmas 20.00.00 "Veselības aprūpes neatliekamo pasākumu īstenošana 2023.gadā" un "Par apropriācijas palielināšanu Veselības ministrijai"" tika atbalstīta VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" pamatkapitāla palielināšana, ieguldot tajā finanšu līdzekļus 534 820 euro operāciju veikšanai nepieciešamā mikroskopa iegādei.

Valdība pārskata gadā izskatīja un atbalstīja [Informatīvā ziņojumā](#) "Par veselības nozarei papildus piešķirto finansējumu 2023. gadā" sniegto priekšlikumu par investīcijām valsts klīnisko universitāšu slimnīcā (SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca", VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca", VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca") kritiskajā infrastruktūrā elektroapgādes nepārtrauktības nodrošināšanai, kā arī to stratēģisko mērķu sasniegšanai, ieguldot slimnīcu pamatkapitālā kopsummā līdz 4 000 000 euro. Attiecīgi tika veikts finanšu ieguldījums, palielinot pamatkapitālu SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" par 1 742 442 euro, VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca" par 1 239 300 euro un VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" par 1 018 258 euro.

SADARBĪBAS PARTNERU FINANSĒTU PROGRAMMU UN ĀRVALSTU IEGULDĪJUMU PROGRAMMU IETVAROS ĪSTENOTO PROJEKTU REZULTĀTI

Pārskats par ES fondu investīcijām veselības nozarē

ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ietvaros līdz 2023.gada nogalei noslēgti 468 līgumi par visu pieejamo ES fondu līdzfinansējumu 346,1 milj. euro, no kuriem Eiropas Reģionālā attīstības fonda (turpmāk - ERAF) atbalsts veido 275,8 milj. euro, bet finansējums no Eiropas Sociālā fonda (turpmāk - ESF) 70,2 milj. euro. 2023.gads ir šī plānošanas perioda noslēguma un projektu ieviešanas noslēguma gads.

Līdz 2023.gada beigām ir pabeigti (veikti gala maksājumi) 350 ERAF projektiem un 74 ESF projektiem, savukārt 35 ERAF projekti ir noslēguma/pabeigšanas posmā. Perioda noslēgumā ir arī 7 ERAF nefunkcionējošie projekti (tiek īstenoti un pabeigti no citiem finanšu līdzekļiem/instrumentiem) un 2 ERAF posmotie projekti t.i. līdzfinansēti no abu periodu līdzfinansējuma.

Ar ERAF atbalstu veikta ārstniecības iestāžu infrastruktūras attīstība un medicīnas tehnoloģiju iegāde, sasniedzot iznākumu rādītāju – 573 atbalstītās ārstniecības iestādes, kurās veikti ieguldījumi veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas uzlabošanai. Savukārt ar ESF atbalstu veiktas veselības veicināšanas aktivitātes kā ārstniecības personāla apmācības, ārstniecības personu piesaiste un kvalitātes vadlīniju izstrāde, sasniedzot šādus iznākuma rādītājus:

1. ESF ietvaros īstenoto veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu skaits – 118 738;
2. ESF ietvaros īstenoto veselības veicināšanas un slimību profilakses kampaņu skaits – 5;
3. Reģioniem piesaistīto ārstniecības personu skaits, kuras saņēmušas atbalstu, lai veicinātu to piesaisti darbam teritoriālajās vienībās ārpus Rīgas – 1 489;
4. Atbalstīto ārstniecības personu skaits, kuras strādā teritoriālajās vienībās ārpus Rīgas gadu pēc atbalsta saņemšanas – 1 419;
5. Veselības un sociālās aprūpes jomā strādājošās personas, kuras saņēmušas ESF atbalstītās apmācības veselības jomā – 36 856;
6. Ārstniecības, ārstniecības atbalsta personu un farmaceitiskās aprūpes pakalpojumu sniedzēju skaits, kam pilnveidota profesionālā kvalifikācija tālākizglītības pasākumu ietvaros – 34 940;
7. Veselības aprūpes personāls, kas saņēmis ESF atbalstu – 1 601;

Saistībā ar ES fondu 2021. – 2027.gada plānošanas periodu 2023.gadā notika intensīvs darbs, lai piesaistītu veselības nozarei pieejamos ESF līdzekļus 50 803 650 euro apmērā un ERAF līdzekļus 273 597 119 euro apmērā. Tika izstrādāti dokumenti:

1. Izstrādāta perioda vadības un kontroles sistēma, t.i. 6 Ministrijas procedūras;
2. Apstiprināti MK noteikumi ārstniecības iestāžu infrastruktūras attīstībai par ERAF atbalstu 82 185 545 euro apmērā;
3. Apstiprināti MK noteikumi neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta attīstībai par ERAF atbalstu 10 461 001 euro apmērā;
4. Apstiprināti MK noteikumi nacionāla mēroga veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumiem par ESF atbalstu 11 207 658 euro apmērā;
5. Apstiprināti MK noteikumi pasākumiem, lai piesaistītu un noturētu ārstniecības personas darbam valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sektorā, īpaši stacionāros par ESF atbalstu 5 686 755 euro apmērā;
6. Apstiprināti MK noteikumi, lai uzlabotu izglītības iespējas ārstniecības personām, t.sk. uzlabojot tālākizglītības pieejamību par ESF atbalstu 14 790 000 euro apmērā;
7. Apstiprināti MK noteikumi, lai pilnveidotu pacientu drošību un aprūpes kvalitāti par ESF atbalstu 2 588 250 euro apmērā.

Lai nodrošinātu Latvijas Atveseļošanas fonda plāna ieviešanu veselības jomā un piesaistītu 8,5 milj. euro ambulatorās veselības aprūpes stiprināšanai, Ministrija 2023. gadā nodrošināja normatīvā regulējuma izstrādi - Latvijas Atveseļošanas fonda plāna 4.1.1.3.investīcijas "Atbalsts sekundāro ambulatoro pakalpojumu sniedzēju veselības aprūpes infrastruktūras stiprināšanai, lai nodrošinātu visaptverošu ilgtspējīgu integrētu veselības pakalpojumu, mazinātu infekciju slimību izplatību, epidemioloģisko prasību nodrošināšanā".

Kopumā nodrošināta šādu Atveseļošanas fonda plāna mērķu un atskaides punktu īstenošana:

1. Pieņemta "Digitālās veselības stratēģija līdz 2029. gadam";
2. Nodrošināta uz cilvēku vērsta, visaptveroša un integrēta veselības aprūpes sniegšanas modeļa izstrāde, izstrādājot investīciju stratēģiju un ieteikumus integrētas un epidemioloģiski drošas veselības aprūpes attīstībai;
3. Pieņemta metodika trīs pētījumiem ar mērķi uzlabot sabiedrības veselības politikas plānošanu un īstenošanu mikroorganismu rezistences, vakcinācijas un infekcijas slimību jomā;
4. Saskaņota tehnoloģiju iegāde Atveseļošanas fonda projektos trijās klīniskās universitātes slimnīcās un septiņās reģionālajās slimnīcās;
5. Apstiprināts koordinācijas mehānisms, lai novērtētu, izstrādātu un ieviestu jaunus veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas modeļus;
6. Pieņemta metodika pētījumam par sekundārās ambulatorās veselības aprūpes kvalitāti un pieejamību.

Pārskats par iestādes Eiropas Sociālā fonda finansētiem projektiem veselības nozarē

SAM 9.2.3. "Atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi un ieviešanu, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai", projekts Nr. 9.2.3.0/15/I/001 "Veselības tīklu attīstības vadlīniju un

kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros". Īstenošanas
terminš 2023.gada 31.decembris.

Veselības aprūpes kvalitātes uzlabošanas nolūkos, 2023.gadā tika izstrādāti klīniskie algoritmi, klīniskie ceļi un kvalitātes indikatori perinatālā perioda aprūpes, onkoloģijas, hematoloģijas, bērnu aprūpes un bērnu psihiatrijas jomās, kā arī klīniskie algoritmi un kvalitātes indikatori vispārējās aprūpes mūsu praksē. 2023. gada 28.septembrī tika organizēta starptautiska konference par veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes jautājumiem, kurā tika runāts par pacientu drošības, pacientu pieredzes un veselības aprūpes darbinieku pieredzes tēmām. Pārskata periodā arī tika īstenots pētījums par pacientu apmierinātību ar veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti. Pārskata perioda beigās kopējā attiecināmo izdevumu summa sasniedza 5 582 200 euro.

SAM 9.2.4. "Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem" 9.2.4.1. pasākuma "Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi", projekta Nr.9.2.4.1/16/I/001 "Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi" īstenošana. Kopējais attiecināmais finansējums 11 874 442 euro. Projekta īstenošana līdz 2023.gada 31.decembrim.

Projekta ietvaros 2023.gadā Ministrija ir īstenoja sabiedrības informēšanas aktivitātes, apmācību programmas un sabiedrības veselības pētījumus:

- 1) sabiedrības informēšanas kampaņas - par veselīgu uzturu, par traumatisma mazināšanu, par seksuālo un reproduktīvo veselību;
- 2) sadarbībā ar jomas speciālistiem izstrādāja vadlīnijas ģirgāšanās izplatības mazināšanai izglītības vidē divām vecuma grupām: pirmsskolas un sākumskolas vecuma grupai un pamatskolas un vidusskolas, t.sk. profesionālās izglītības iestādes vecuma grupai. Lai veicinātu vadlīniju ieviešanu pedagogiem atbalsta personālam un pašvaldību pārstāvjiem tika organizēti profesionālās pilnveides kursi, kursos piedalījušies 547 dalībnieki. Vienlaikus izstrādātas rekomendācijas bērna vecākiem un citām izglītojamo audzināšanā iesaistītajām personām "Kā pasargāt bērnu no ģirgāšanās". Rekomendāciju mērķis ir pilnveidot vecāku zināšanas un prasmes par ģirgāšanās novēršanu izglītības vidē. Nodrošināta reklāmas par ģirgāšanās mazināšanu izvietošana - laika periodā no 13.11.2023. līdz 26.11.2023. izvietotas trīs reklāmas un vairāki baneri sociālajos un digitālajos medijos, kā arī televīzijā (t.sk. LTV kanālos);
- 3) apmācību programma par mutes un zobu veselību saistībā ar veselīga uztura paradumiem ar mērķi sniegt pedagogiem zināšanas par bērnu mutes un zobu veselības veicināšanu saistībā ar veselīga uztura paradumiem, skaidrot, kā pareizi bērniem tīrīt zobus un mutes dobumu, kā arī izglītēt par metodēm, kas palīdzēs pedagogiem šo tēmu integrēt ikdienas darbā ar bērniem, kopumā īstenoti 22 semināri, apmācīti 538 pedagogi;
- 4) sadarbībā ar jomas ekspertiem izstrādāta izglītojoša filma vecākiem par bērna un pusaudža psiholoģisko attīstību un efektīvu komunikācijas veicināšanu dažādos vecumposmos psihiskās veselības veicināšanai un mācību filmas 5. - 12. klašu skolēniem par seksuālo un reproduktīvo veselību, kā arī pusaudžiem par narkotiskajām vielām un to ietekmi uz organismu;
- 5) izstrādāts ziņojums par sociālās ietekmes profilakses programmu "Unplugged" 12 - 14 gadus veciem jauniešiem skolās, lai novērstu vai aizkavētu atkarību izraisošo vielu lietošanas uzsākšanu, rezultāti un secinājumi. Īstenotajās apmācībās pedagogiem par atkarību profilakses politikas ieviešanu piedalījušies 107 dalībnieki;
- 6) pabeigts darbs pie atkarību profilakses programmas 13-25 gadus veciem iedzīvotājiem, kuriem ir paaugstināts atkarību izraisošo vielu lietošanas radīto veselības traucējumu attīstības risks;
- 7) izstrādāts materiāls "Atkarību profilakses rīcības plāna izstrādāšana, īstenošana un uzraudzība izglītība iestādēs", lai sniegtu atbalstu izglītības iestādēm atkarību profilakses veicināšanai skolu vidē;

- 8) pašvaldību īstenotajiem pasākumiem nodrošināti un piegādāti 563 891 informatīvie materiāli par veselības veicināšanas tematiem;
- 9) īstenoti izglītojoši pasākumi par bērnu traumatisma profilaksi, izglītojošos pasākumos par bērnu traumatisma profilaksi kopā apmācīti 82 554 bērni, 323 jaunie un topošie vecāki.
- 10) veikti seši sabiedrības veselības pētījumi;
- 11) sadarbībā ar projekta sadarbības partneriem - SPKC - 2023.gada nogalē organizēts divu dienu seminārs par sabiedrības veselības jautājumiem. Semināra mērķa grupa bija Nacionālā Veselību veicinošo skolu tīkla pārstāvji, Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla koordinatori, kā arī citi pašvaldībā strādājoši speciālisti. Seminārā piedalījās 75 mērķa grupas pārstāvji. Uz pārskata perioda beigām kopējā kumulatīvā apstiprinātā attiecināmo izdevumu summa sasniedza 11 672 633 euro;

SAM 9.2.4. "Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem" 9.2.4.2.pasākuma "Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei" ietvaros veiktas 17 tiešsaistes un klātienes uzraudzības. Veikta pašvaldībās īstenoto veselības veicināšanas un slimību profilakses pārskatu izvērtēšana, sagatavotas 90 rekomendācijas.

SAM 9.2.5. "Uzlabot pieejamību ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām, kas sniedz pakalpojumus prioritējamos veselības jomās iedzīvotājiem, kas dzīvo ārpus Rīgas" ietvaros notika projekta Nr. 9.2.5.0/17/I/001 "Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu pieejamības uzlabošana ārpus Rīgas" īstenošana par kopējo summu 18 969 242 euro. Projekta īstenošana notika no 2017.gada 1.decembra līdz 2023.gada 31.decembrim. Projektā ārstniecības personām, kas strādās valsts sektorā, piešķirtas vienreizējas pārcelšanās kompensācijas par darbu reģionā, terminētas ikmēneša uzturēšanās izmaksu kompensācijas par darbu ārpus Rīgas, kompensācija par ģimenes locekļiem. Īstenoti atbalsta pasākumi vecuma pensiju sasniegušajiem ģimenes ārstiem, kuri vēlas nodot ģimenes ārsta praksi jaunajam speciālistam ārpus Rīgas, lai veicinātu paaudžu nomaiņu. Kompensācijas saņēma gan pensijas vecuma ārsts, gan jaunais ārsts.

Līdz 2023.gada 31.decembrim valsts sektoram uz noteiktu laika posmu (5 gadiem) kopumā piesaistītas 1851 ārstniecības personas. Atbalstu saņēma: 232 ārsti, tai skaitā algologs – 1, anesteziologi/reanimatologi - 8, endokrinologs – 1, fizikālās rehabilitācijas medicīnas ārsti – 11, geriatri – 2, ginekologi/dzemdību speciālisti – 4, ģimenes ārsti – 34, infektologi – 3, internisti – 11, kardiologi – 6, ķirurgi – 20, narkologs – 1, neatliekamās medicīnās ārsti – 11, nefrologi, internisti – 2,neirologi – 14, oftamologi – 4, otolaringologi – 6, otorinolaringologs – 1, pediatri – 18, psihiatri – 17, radiologi-diagnosti – 7, reimatologs – 1, tiesu medicīnas eksperti – 3, traumatologi/ortopēdi – 16, urologi – 3, zobārsti – 28; 360 ārsta palīgi; 368 medicīnas māsas; 697 māsu palīgi; 22 vecmātes; 50 fizioterapeiti; 14 ergoterapeiti; 3 zobu higiēnisti; 5 zobārsta asistenti; 5 audiologopēdi un 1 mākslas terapeits. Projekta laikā kopā noslēgti 46 kompensāciju līgumi par ģimenes ārstu prakses pārņemšanu un 48 līgumi par ģimenes ārstu prakses nodošanu.

2023.gadā tika turpināts īstenots pilotprojekts "Mobilās paliatīvās aprūpes pilotprojekts", kura ietvaros no 2021.gada 1.novembra līdz 2023.gada 30.aprīlim Mobilās paliatīvās aprūpes pakalpojums tika sniegts 228 unikālajiem pacientiem. Pilotprojekta līguma kopējā summa 762 300 euro. 2023.gadā turpinājās "Veselības aprūpes punktu izveide Sociālās aprūpes centros" pilotprojekts, kura ietvaros tika nodrošināta multidisciplināra veselības aprūpe personām, kurām ir 3. vai 4.līmeņa aprūpes līmenis, kuru dzīvesvieta ir sociālās aprūpes centrā. Pilotprojekts īstenots no 2022.gada 10.novembra līdz 2023.gada 9.novembrim, tā ietvaros pakalpojums nodrošināts kopumā 208 unikālajām personām pilotprojekta īstenošanas reģionā. Pilotprojekta līguma kopējā summa 540 144 euro. Projekts noslēdzās 2023.gada 31.decembrī.

SAM 9.2.6. "Uzlabot ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikāciju" ietvaros norisinājās projekts Nr. 9.2.6.0/17/I/001 "Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikācijas uzlabošana". Kopējais finansējums 13 432 103 euro. Projekts tika īstenots līdz 2023.gada 31.decembrim. Projekta ietvaros tika nodrošināta ārstniecības procesā iesaistītā personāla – ārstniecības personu, ārstniecības atbalsta personu, farmaceitiskās aprūpes speciālistu un sociālajā jomā strādājošo speciālistu kvalifikācijas paaugstināšana un pilnveidošana sirds un asinsvadu, onkoloģijas, bērnu, sākot no perinatālā un neonatālā perioda, un garīgās veselības jomā. Projekts paredzēja arī ārstniecības, ārstniecības atbalsta personāla un farmaceitiskās aprūpes speciālistu profesionālās praktiskās pieredzes apmaiņu Latvijā un ārzemēs.

Pārskata periodā ir notikušas apmācības neatliekamās medicīnas ārsta palīga specialitātes iegūšanā, kā rezultātā neatliekamā ārsta palīga specialitāti ieguvuši 56 dalībnieki (gadu iepriekš 357 dalībnieki). 2023.gadā ir veiktas apmācības vispārējās aprūpes māsas specializācijā (bērnu māsas, perioperatīvās, anestēzijas un intensīvās aprūpes, kā arī psihiatrijas un narkoloģijas specializācijās). Specializāciju ir ieguvušas 113 māsas. Kopumā projekta ietvaros ārstiem bija iespēja izglītoties 134 neformālās izglītības programmās, māsām 104 neformālās izglītības programmās un ārsta palīgiem 91 neformālās izglītības programmā. Līdz 2023.gada beigām apmācīti 42 162 dalībnieki, izstrādāti 125 metodiskie materiāli, kuri brīvi pieejami www.talakizglitiba.lv. Kopumā projekta laikā organizēts 81 pieredzes apmaiņas brauciens gan Latvijā, gan ārvalstīs (2023.gadā 36 pieredzes apmaiņas braucieni). 2023.gadā noslēgti 26 līgumi gan par atkārtotu mācību īstenošanu, gan programmu sagatavošanu. Pārskata periodā izsludināti 3 iepirkumi (25 daļās).

SAM 9.2.7. "Atbalsts ārstniecības personām, kas nodrošina pacientu ārstēšanu sabiedrības veselības krīžu situāciju novēršanai un 14.1.3.specifiskā atbalsta mērķa "Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē" īstenošanas noteikumi" ietvaros notika projekta Nr. 9.2.7.0/21/I/001 "Atbalsts ārstniecības personām, darbam Rīgā" īstenošana. Kopējais finansējums 8 948 658 euro (SAM 9.2.7. kopējais attiecināmais finansējums 3 000 000 euro un SAM 14.1.3. kopējais attiecināmais finansējums 5 948 658 euro). Projekta īstenošana ilga no 2021.gada 1.marta līdz 2023.gada 31.decembrim. Projektā piešķirtas vienreizējas pārcelšanās kompensācijas par darbu Rīgā, terminētas ikmēneša uzturēšanās izmaksu kompensācijas par darbu Rīgā, kā arī atbalsta pasākumi vecuma pensiju sasniegušajiem ģimenes ārstiem, kuri vēlas nodot praksi jaunajam speciālistam. Abiem ārstiem bija paredzētas noteikta apjoma finanšu atbalsts. Pretendentu uz ES fondu atbalstu atlase tika uzsākta 2021.gada 20.martā un līdz 2023.gada 31.decembrim sasniegts rādītājs – 319 piesaistītas ārstniecības personas, kuras saņēmušas atbalstu, lai veicinātu to piesaisti darbam Rīgā valsts sektorā. Atbalstu kopumā saņēma: 29 ārsta palīgi, 122 medicīnas māsas, 158 māsu palīgi. Papildus noslēgti 5 kompensāciju līgumi par ģimenes ārstu prakses pārņemšanu un 5 līgumi par ģimenes ārstu prakses nodošanu.

SAM 14.1.3. Ņemot vērā ieilgušo Covid-19 krīzi un NMPD personāla sastāva nepietiekamo skaitu un papildus slodzi, NMPD darbiniekiem, kuri 2021.gadā veica nepieciešamos uzdevumus Covid-19 slimības ierobežošanā - gan analīžu paraugu paņemšanu mobilajā punktā, lidostā, patversmēs un sociālās aprūpes iestādēs, gan sniedza palīdzību un nogādāja slimnīcās Covid-19 inficētus pacientus, kad stāvoklis bija kritisks un saslimšanas simptomi smagi, bija nepieciešams nodrošināt motivācijas sistēmu, lai kompensētu radītās fiziskās un psihoemocionālās pārslogdes ietekmi speciālistiem. Motivācijas sistēmas ietvarā, NMPD piesaistot kā sadarbības partneri, piešķirts finansējums kopā 1600 NMPD darbiniekiem. Projekts tika noslēgts 2023.gada 31.decembrī.

ĪSTENOTĀ STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Darbs Eiropas Savienības Padomē/ Eiropas Komisijā

Sabiedrības veselības jomā Zviedrijas prezidentūra (2023. gada pirmajā pusē) kā prioritātes izvirzīja darba turpināšanu pie Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas veselības datu telpu, kā arī pie Priekšlikuma regulai par kvalitātes un drošības standartiem cilvēku izcelsmes vielām, kuras paredzēts izmantot cilvēkiem. Par progresu tika ziņots jūnija ES Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietu ministru padomes (turpmāk tekstā – EPSCO) sanāksmē. Prezidentūra īpašu uzmanību pievērša arī Eiropas Vēža uzveikšanas plāna īstenošanai, ES koordinācijai sarunās Pasaules Veselības organizācijā (PVO) par starptautisku līgumu par pandēmijām un papildu grozījumiem starptautiskajos veselības aizsardzības noteikumos, ES globālās veselības stratēģijas atjaunošanai un antimikrobiālāi rezistencei. Farmācijas jomā Zviedrijas prezidentūra kā prioritāti izvirzīja darba uzsākšanu pie Eiropas Komisijas (EK) piedāvātās farmācijas tiesību aktu pakotnes.

Spānijas prezidentūra (2023. gada otrajā pusē) sabiedrības veselības jomā kā prioritāti izvirzīja Eiropas Veselības savienības attīstīšanu, liekot uzsvāru uz profilaksi, veselīgu dzīvesveidu, veselības sistēmu spēju stiprināšanu un jaunu ES veselības stratēģiju izstrādi. Turpinājās darbs pie Regulas par Eiropas veselības datu telpu un Regulas par Kvalitātes un drošības standartiem cilvēku izcelsmes vielām. Farmācijas jomā Spānijas prezidentūra kā prioritāti izvirzīja darba turpināšanu pie jaunās farmācijas tiesību aktu pakotnes. Latvijas eksperti turpināja aktīvu dalību ES Padomes Sabiedrības veselības darba grupā un Farmācijas un medicīnas ierīču darba grupā.

Ministrija nodrošināja speciālista dalību arī ES Padomes Horizontālajā narkotiku darba grupā, kurā tiek skatīti dažādi ar narkotisko vielu apriti, narkotisko vielu lietošanas profilaksi, ES un Apvienoto nāciju organizācijas likumdošanu narkotiku jomā jautājumi, starptautiskā sadarbība u. c. jautājumi. Notika darbs pie Padomes secinājumiem par cilvēkiem ar narkotisko vielu lietošanas izraisītiem traucējumiem, kas rodas vienlaikus ar citiem psihiskās veselības traucējumiem. Secinājumi apstiprināti ES iekšlietu un tieslietu ministru padomē 2023. gada 4. decembrī.

Sadarbībā ar ES Padomi un EK tika nodrošināta Latvijas viedokļa pārstāvēšana ES programmas “ES veselībai (2021-2027)” Vadības grupā (*EU4Health Steering Group*), EK izveidotajā ES projekta 1+ miljons genomu deklarācijas (1+MG Group) ekspertu grupā, E-veselības tīklā (*E-Health Network*), Sociālās aizsardzības informācijas sistēmas (*Mutual Information System on Social Protection “MISSOC”*) ekspertu grupā, kā arī Veselības sistēmu veikspējas novērtēšanas ekspertu grupā (*HSPA Expert Group*).

Ziemeļu dimensijas Sabiedrības veselības un sociālās labklājības partnerība

Pārskata gadā Ziemeļu dimensijas (ZD) darbība bija vērsta uz jaunu finansējuma avotu meklēšanu un diskusijām par ZD nākotni, ņemot vērā vienas no dibinātājvalstīm – Krievijas - dalības apturēšanu, kas sekoja tās pilna mēroga iebrukumam Ukrainā, kā arī Vācijas paziņojumu par izstāšanās procesa sākšanu.

Paralēli šiem procesiem ZD uzsāka īstenot "*Arts on Prescription*", "*Economy of Wellbeing of People*" un "*Mental Health Matters*" projektus, kā arī turpināja veikt ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam Veselības politikas jomas koordinatora funkcijas. Martā ZD sekretariāts un Alkohola un citu vielu lietošanas ierobežošanas ekspertu darba grupa Latvijai nosūtīja atbalsta vēstuli likumu grozījumiem, kas vērsti uz alkohola patēriņa mazināšanu un reklāmas ierobežošanu. ZD Vecāko pārstāvju komitejas 36. sanāksmē tika apspriestas potenciālās sadarbības iespējas ar Ukrainu un ministru deklarācijas projekts par ZD 20 gadu laikā īstenoto sadarbību un potenciālajiem darbības virzieniem nākotnē.

Latvijas pārstāvji ZD turpināja darbu ekspertu darba grupās, piemēram, primārās veselības aprūpes, alkohola un citu vielu lietošanas ierobežošanas, neinfekcijas slimību, ekspertu darba grupu u. c., piedaloties tiešsaistes un klātienes sanāksmēs.

Sadarbība ar Pasaules Veselības organizāciju

Pārskata gadā no 30. janvārim līdz 7. februārim Ženēvā, Šveicē norisinājās 152. PVO Izpildvaldes sesija, kurā tika skatīts plašs jautājumu loks, atbilstoši PVO darbības trīs pamata pīlāriem jeb mērķiem, kas noteikti PVO Vispārējā darba programmā 2019-2023. gadam: 1) miljards cilvēkiem nodrošināta vispārējā veselības aprūpe, 2) miljards cilvēkiem nodrošināta labāka aizsardzība no veselības krīzēm, 3) miljards cilvēkiem nodrošināta labāka veselība un labklājība. Izpildvaldes laikā tika pieņemti zināšanai PVO Sekretariāta sagatavotie ziņojumi un apstiprināti rezolūcijas projekti virzīšanai Pasaules Veselības Asamblejas (PVA) 76. sesijā. No 21. maija līdz 30. maijam Ženēvā norisinājās PVA 76. sesija, kuras ietvaros tika apstiprināti rezolūciju projekti, kurus virzīja 152. PVO Izpildvalde. PVA ietvaros vispārējās debatēs ar uzrunu uzstājās veselības ministre Līga Meņģelsone (veselības ministra amatā no 14.12.2022. – 15.09.2023.), kurā pauda Latvijas nelokāmu atbalstu Ukrainai un aicināja organizāciju un citas PVO dalībvalstis pastiprināt atbalstu Ukrainai. Papildus kopīgajiem ES paziņojumiem, Latvija iesaistījās Ziemeļvalstu-Baltijas valstu kopīgajos paziņojumos.

10.-12. maijā Luksemburgā norisinājās PVO 9. Augsta līmeņa Mazo valstu iniciatīvas (SCI) sanāksme, kuras mērķis bija informēt par progresu "Ceļa kartes labākai veselībai PVO Eiropas reģiona mazajās valstīs 2022-2025" īstenošanā un apspriest pieaugošos izaicinājumus Eiropas reģiona mazajās valstīs. Sanāksmes ietvaros Ministrijas valsts sekretāra p.i. Aiga Balode uzstājās sesijā par digitālo transformāciju mazajās valstīs.

Astanā, Kazahstānā 24.-26. oktobrī norisinājās PVO Eiropas Reģionālās komitejas 73. sesija, kuras laikā 53 reģiona dalībvalstis pieņēma lēmumus par turpmāko veselības aprūpes politiku reģionā. Sesijas ietvaros Ministrijas parlamentārais sekretārs Artjoms Uršulsķis uzstājās ar uzrunu vispārējās debatēs, kurā norādīja uz satraucošo situāciju reģionā un pauda stingru atbalstu Ukrainai, kā arī nosodījumu tam, ka Krievijai joprojām ļauts piedalīties augsta līmeņa politiskajos pasākumos.

PVO un Latvijas divgades sadarbības līguma 2022.-2023. gadam ietvaros norisinājās darbs pie vairāku sadarbības projektu īstenošanas, t. sk. antimikrobiālās rezistences apkarošanas jomā (sarīkota augsta līmeņa konference) un psihiskās veselības jomā (izvērtēta Latvijas sistēma). Savukārt 2023. gada 13. decembrī tika noslēgta Latvijas-PVO Sadarbības Stratēģija nākamajam pārskata periodam (2024.-2027. gadam), kurā iezīmēti turpmākās sadarbības virzieni, atbilstoši noteiktajiem virsmērķiem: veselīga dzīvesveida veicināšana, uz pacientu vērsta integrēta veselības aprūpes veicināšana, ilgstspējīgas veselības aprūpes veicināšana, nodrošinot atbilstošus resursus.

Citi pasākumi starptautiskās sadarbības un veselības nozares jomā

2023. gadā zināmu aktualitāti saglabāja Covid-19 vakcīnu ziedošanas jautājums. Tas, pirmkārt, bija saistīts ar strauji krītošo pieprasījumu pēc vakcīnām nacionālajā līmenī, otrkārt, ar vakcīnu pastāvīgām piegādēm, kā rezultātā tika noslogotas Latvijas noliktavas. Vakcīnu ziedošanas jautājumā Ministrija cieši sadarbojās ar Ārlietu ministriju, kura izmantoja diplomātiskos kanālus, lai identificētu un uzrunātu potenciālās ziedojuma saņēmējvalstis. Valdība tika informēta par katru veikto ziedojumu, t. sk. ziedojuma saņēmējvalsti, ziedojamo apjomu un izmaksām. Divpusēji ziedotas pielāgotās *Comirnaty* vakcīnas Jamaikai, Butānai, Salvadorai (kopumā 447 840 devas), kā arī, izmantojot COVAX mehānismu, tika ziedotas pielāgotās *Comirnaty* vakcīnas Irākai, Brazīlijai, Ēģiptei (kopumā 518 400 devas).

Ministrijas pārstāvji piedalījās Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk - OECD) Veselības komitejas sesijās no 3. līdz 4. jūlijam un no 2. līdz 3. novembrim, kā arī Sabiedrības veselības ekonomikas ekspertu un Zāļu un medicīnas ierīču ekspertu grupu sanāksmēs, kurās notika diskusijas un sniegtas rekomendācijas dalībvalstu veselības sistēmu attīstīšanai. Tāpat Ministrijas pārstāvji piedalījās OECD budžeta un veselības amatpersonu apvienotā tīkla sanāksmē 2023. gada 9.-10. februārī.

Tika uzsākts EK Strukturālo reformu atbalsta ģenerāldirektorāta atbalstīts projekts Nr.REFORM/SC2022/131 "Medicīnas tehnoloģiju novērtējuma izmantošanas uzlabošana lēmumu pieņemšanā Latvijā" (*Improving the use of HTA in decision-making in Latvia*), kurā līdz 2024. gada oktobrim plānots sasniegt šādus rezultātus:

- 1) zināšanu nodošana un starptautiskās labās prakses piemēru apzināšana medicīnas tehnoloģiju novērtējuma pielietošanai politikas veidošanā;
- 2) politikas veidotāju un valsts institūciju pārstāvju izpratnes veicināšana par sistemātiska medicīnas tehnoloģiju novērtējuma procesa potenciālo ietekmi;
- 3) medicīnas tehnoloģiju novērtējumā iesaistīto ekspertu kapacitātes pilnveide dažāda veida medicīnas tehnoloģiju novērtējuma veikšanai.

Latvijas eksperti ciešā sadarbībā ar ES pieaicinātiem ekspertiem uzsākuši darbu, lai Latvijas apstākļiem adaptētu Medicīnas tehnoloģiju novērtējuma vadlīnijas.

STRATĒGIJAS IEVIEŠANAS NOVĒRTĒJUMS

2023. gadā tika turpināts darbs pie Ministrijas nākamā vidējā termiņa plānošanas perioda stratēģijas, lai nodrošinātu pēctecību iepriekšējā stratēģijas periodā izvirzītajiem mērķiem un prioritārajiem darbības virzieniem: personālvadība, darba vide, organizācija un tehniskais nodrošinājums, darba kultūra. Īpaša uzmanība pievērsta noturībai, veikspējai un gatavībai reaģēt nākotnes izaicinājumos un krīzēs, ņemot vērā epidemioloģiskās krīzes vadības slodzes ietekmi uz iekšējo procesu plūsmu efektīvu nodrošināšanu un darbinieku izdegšanas problemātiku.

Lai paaugstinātu Ministrijas veikspēju realizēt tās [misiju](#) stratēģijas periodā 2024.-2027. gadā, kā prioritāri noteikti virzieni: 1) nodarbināto labbūtības veicināšana darba vietā; 2) institucionālās kapacitātes paaugstināšana. Prioritāro attīstības virzienu ietvaros plānots pievērst uzmanību aspektiem:

- veicināt darba vides ergonomiku un drošību, lai uzlabotu darbinieku labsajūtu, produktivitāti un mazinātu darba vides riskus,
- paaugstināt energoefektivitāti un darba vides resursu izmantošanas efektivitāti, lai mazinātu operacionālos izdevumus,
- veicināt nepārtrauktu darbinieku zināšanu un prasmju attīstību, izmantojot piemērotākās metodes un rīkus, veidot profesionālās izaugsmes atbalstošu kultūru,
- radīt vidi, kas mudina uz pastāvīgu dialogu un inovācijām, kurā darbinieki jūtas droši un brīvi dalīties ar saviem viedokļiem, problēmām un idejām par uzlabojumiem,
- veicināt nepārtraukto uzlabojumu un izcilības kultūru, procesu analīzi un pilnveidi, lai uzturētu strukturētu, pēctecīgu un adaptētās spējīgu iekšējās pārvaldības sistēmu, kas sniedz atbalstu politikas mērķu sasniegšanai,
- nodrošināt regulāras un mērķtiecīgas darbinieku un klientu aptaujas, turpinot sistemātisku atgriezeniskās saites iegūšanu un analīzi, lai identificētu un īstenotu nepieciešamos efektivitāti uzlabojumus,
- uzlabot darbinieku gatavību pielāgoties ārējās vides izmaiņām, īpaši deleģēto funkciju veikspējai krīžu pārvaldības kontekstā.

2023. gadā tika izvērtēti rezultāti Ministrijas par darbības stratēģiju 2019.-2021. gadam un iegūti šādi rezultāti:

Virsmērķis Nr. 1: Stiprināt sabiedrības pārliecību, ka veselība ir vērtība

- **Sabiedrības veselība**, mērķis veicināt sabiedrības veselības uzlabošanu, samazinot liekā svara un aptaukošanās izplatību, kā arī veicinot fiziskās aktivitātes. Samazināt atkarību izplatību un nelabvēlīgo vides faktoru ietekmi.
- **Veselības aprūpe**, mērķis uzlabot veselības aprūpes kvalitāti un pieejamību, īpaši sirds/asinsvadu un onkoloģijas jomās, reto slimību jomā, kā arī mātes un bērna veselību.
- **Nozares resursi**, mērķis uzlabot veselības nozares resursu pārvaldību, efektivitāti un infrastruktūru.

Rezultāti: Virsmērķa ietvaros plānoto mērķu sasniegšanu ietekmēja neplānoti ārējie apstākļi (SARS-CoV-2 vīrusa izraisītās Covid-19 epidēmijas pārvaldība pandēmijas kontekstā), kas tieši ietekmēja Ministrijas un

tās padotības iestāžu darbinieku jaudu un fokusu, kā arī sabiedrības veselības aprūpes ierobežojumi un izmaiņas iedzīvotāju paradumos. Pārskata gadā tika uzlabota vairāku veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība un kvalitāte un veikti pasākumi veselības nozares darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanai, kā arī realizēti projekti, lai modernizētu iestādes un efektīvāk izmantotu pieejamos resursus. Tomēr, ņemot vērā ierobežojumus un pāreju uz attālinātā darba formu lielā daļā Latvijas uzņēmumu, samazinājās pieaugušo iedzīvotāju fizisko aktivitāšu līmenis un palielinājās pieaugušo iedzīvotāju īpatsvars, kuriem ir liekā ķermeņa masa, kā arī no Ministrijas puses netika realizēti visi plānotie sabiedrības veselības veicināšanas pasākumi.

Vismērķis Nr. 2: Veselības ministrija kā darba devējs Nr. 1 valsts pārvaldes sektorā

- **Personālvadība**, mērķis uzlabot Ministrijas personālvadības procesus, motivēšanas sistēmu un konkurētspēju starp ministrijām.
- **Darba vide, organizācija un tehniskais nodrošinājums**, mērķis izveidot drošu, ērtu un veselīgu darba vidi, izmantojot modernas darba organizācijas metodes un uzlabojot komunikāciju.
- **Darba kultūra**, mērķis uzlabot pārvaldības prasmes, dokumentu kvalitāti un stiprināt komandas kultūru, veicināt pastāvīgu uzlabojumu kultūru.

Rezultāti: Stratēģijā paredzētie uzdevumi tika realizēti, panākot nodarbināto apmierinātības pieaugumu par 10 procentpunktiem attiecībā uz profesionālo prasmju pilnveidošanu un skaidrību par atlīdzības apjomu. Par 5 procentpunktiem pieaugusi apmierinātība attiecībā uz nodarbināto skaitu, kas jūtas iesaistīti lēmumos, kas skar viņu darbu profesionālo prasmju pilnveidošanu un kas saredz iespēju katru dienu darīt to, kas padodas vislabāk.

Savukārt rezultatīvais rādītājs - 89% nodarbināto savus darba apstākļus vērtē kā labus (2021. gadā) - ir vērtējams kā augsts un samērojams attiecībā pret resursu un atbalsta funkcijās nodarbināto ieguldījumu. Nodarbinātajiem tika nodrošinātas mūsdienīgas tehnoloģijas un rīki, kas veicina efektīvāku darba procesa norisi. Tomēr, neskatoties uz Ministrijas komandas kultūras pilnveidošanas aktivitātēm un pasākumiem attiecībā uz uzlabojumu kultūras pilnveidi, kā arī kvalitātes nodrošināšanas procesiem attiecībā uz dokumentos iekļautās informācijas apriti, sasniegtais ir vērtējams kā attīstāms un pilnveidojams nākamajā periodā, papildus pievēršot uzmanību konfidencialitātes nodrošināšanas risinājumiem nodarbināto klātienē darba vietās attālināto sanāksmju laikā.

Attiecībā uz darba vides, organizācijas un tehnisko nodrošinājumu stratēģijas periodā veikti pasākumi:

- 1) nodarbināto izdegšanas riska mazināšanai, kas palīdzēja samazināt nodarbināto mainību līdz 13% 2022. gadā, tomēr 2023. gadā tā pieauga līdz 21%, norādot uz nepieciešamību pēc ilgtermiņa risinājumiem;
- 2) datu pārraides tīkla modernizācijai un informācijas sistēmu migrācijai uz jaunu infrastruktūru, kas ietvēra droša VPN savienojuma nodrošināšanu, Microsoft mākoņpakalpojumu izmantošanu un 3 sanāksmju zāļu aprīkošanu ar risinājumiem hibrīda (vienlaicīgi attālinātu un klātienē) sanāksmēm;
- 3) ergonomisko darba vietu īpatsvara palielināšana no 15% līdz 75% būtiski uzlaboja nodarbināto darba apstākļus un veicināja darba produktivitāti.

PĀRSKATS PAR IESTĀDES VADĪBAS UN DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM EFEKTĪVAS DARBĪBAS NODROŠINĀŠANAI

MK rīkojuma Nr.194 "Par kopējām valsts pārvaldē auditējamām prioritātēm 2022. un 2023.gadam" prioritārā audita ietvarā 2023.gadā veikti 3 auditi "Interesu konflikta un korupcijas novēršana" gan Veselības ministrijā, gan padotības iestādēs - Veselības inspekcijā, Latvijas Antidopinga birojā, kā arī divi auditi "Iepirkumu sistēma" (interesu konflikta un korupcijas novēršana iepirkumu sistēmā).

Pamatojoties uz Iekšējā audita likumu un MK noteikumiem Nr. 385 "Iekšējā audita veikšanas un novērtēšanas kārtība", kā arī saskaņā ar valsts sekretāra apstiprināto iekšējā audita gada plānu, veikta iekšējās kontroles sistēmas novērtēšana. Veikti plānveida auditi investīciju projektu vadībā "Veselības nozares ārvalstu finanšu palīdzības projektu pārraudzība" un "Kapitālsabiedrību uzraudzība". Saskaņā ar auditā noteiktajiem kritērijiem, secināms, ka IKS kopumā darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi, tomēr kopumā novērtētās kontroles ir atbilstošas, pietiekamas un efektīvas, kas ļauj sniegt pietiekamu pārliecību, ka riski tiek vadīti (mazināti) un institūcijas/sistēmas mērķis tiks sasniegts.

Uzsākti vairāki auditi, kuri tiks turpināti 2024.gadā – sabiedrības veselības politikas veidošanā, īstenošanas organizēšanā un koordinēšanā "Funkciju un uzdevumu izvērtējums Veselības ministrijas padotības iestādēs"; finanšu vadībā "Vai grāmatvedības uzskaitē tiek nodrošināta atbilstoši ārējam normatīvajam regulējumam? Saimnieciskie darījumi un to norises izsekojums"; veselības aprūpes organizēšanā.

Lai pārliecinātos par likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" noteikto ierobežojumu par amatu savienošanu ievērošanu, veiktas divas plānotās pārbaudes, tajā skaitā ikgadējā pārbaude par 2022.gadā valsts amatpersonu iesniegto deklarāciju pārbaudi. Neplānotas pārbaudes laikā veikts Ministrijas padotības iestāžu (SPKC, Nacionālā veselības dienesta, Veselības inspekcijas un Zāļu valsts aģentūras) funkciju izvērtējums. Pārskata periodā rosinātas divas dienesta pārbaudes.

Papildus 2023.gada otrā pusē Valsts kontrole uzsāka revīziju "Vai aprūpes pakalpojumi (hronisko slimnieku aprūpe, aprūpes pakalpojumi slimnīcās un paliatīvā aprūpe) ir pilnvērtīga veselības aprūpes sastāvdaļa?", kuras ietvaros izvirzīti jautājumi arī paliatīvās aprūpes jomā – "Vai paliatīvā aprūpe ir pilnvērtīga veselības aprūpes sastāvdaļa?". Revīzijas ietvaros ar Ministriju ir saskaņoti revīzijas kritēriji, gala ziņojums vēl nav sniegts.

2023. gadā Valsts kontrole pabeidza lietderības revīziju "Vai Veselības ministrijas pasākumi nodrošina agrīnu onkoloģisko slimību atklāšanu un nepieciešamo zāļu kompensāciju?" un sagatavoja revīzijas ziņojumu "Onkoloģija – prioritāte bez rezultāta". Revīzijas ietvaros Valsts kontrole ir sniegusi Ministrijai sešus ieteikumus, tai skaitā arī plānotās darbības ieteikumu ieviešanai.

Ministrija īstenoja pasākumus, lai nodrošinātu Valsts kontroles revīzijas ziņojumos sniegto ieteikumu ieviešanu. Kopumā 2023.gadā bija jāievieš 21 Valsts kontroles sniegtais ieteikums sešās revīzijas

lietās. Valsts kontrole atzinusi par ieviestiem 6 ieteikumiem, savukārt ieteikumu ieviešanas termiņi pagarināti 15 gadījumos, no tiem 12 ieteikumi lietderības revīzijā "Cilvēkresursi veselības aprūpē".

Ministrijas darbībā būtisks elements ir tās darbības kvalitātes pārvaldība, ko balsta 2012. gadā izveidotā kvalitātes pārvaldības sistēma, ņemot vērā starptautiskā standarta ISO 9001 "Kvalitātes pārvaldības sistēma" nosacījumus, akcentējot uz procesu efektivitāti orientētu pieeju, pastāvīgās pilnveides pieeju un nepārtrauktu uzlabojumu veikšanu, kā arī mērķtiecīgu rīcību sadarbības partneru apmierinātības nodrošināšanā.

Kvalitātes vadības sistēma, balstoties augstākās vadības sistemātiskā pieejā, turpināja nodrošināt atbalstu pamatprocesiem un to savstarpējai mijiedarbībai ar atbalsta un vadības procesiem, kā arī risku pārvaldībai, neskatoties uz izaicinājumiem, kurus radīja izmaiņas augstākās Ministrijas amatpersonas vakance, iekšējā audita struktūrvienības vadības nomaiņa un kvalitātes vadītāja vakance.

Veicot kvalitātes vadības sistēmas izvērtējumu par 2023. gadu, konstatēts, ka, iekšējās kontroles un risku vadības principi palīdzēja identificēt, novērtēt un mazināt iespējamos riskus. Sistēmu jāturpina attīstīt, balstoties pilnveides ierosinājumos, tomēr, lai veicinātu efektivitāti iekšējo procesu plūsmā, Ministrijā ir nepieciešams īstenot kvalitatīvas vadības uzlabošanas iniciatīvas, lai nodrošinātu ilgtspējīgus un efektīvus risinājumus visās darbības jomās, piemēram, ir pilnveidojami komunikācijas kanāli starp darbiniekiem un vadību, uzlabojama informācijas un iekšējā dokumentu aprīte, ieviešot piemērotākos automatizācijas risinājumus, kā arī atjaunojami dokumenti, kuri reglamentē procesu norisi.

Līdz ar to, lai mazinātu identificēto problēmzonu ietekmi nākamajā pārskata periodā, plānots turpināt nodrošināt nepārtrauktu uzlabojumu pieeju, pārskatot politiku un praksi attiecībā uz kvalitātes nodrošināšanu, t.sk. iekšējās kontroles nodrošināšanu un kvalitātes nodrošināšanas novērtēšanu, un pozitīvas darba vides veicināšanā paplašinot nodarbināto iesaisti un līdzdarbošanos sistēmas veiktspējas sniegumā, identificējot un risinot problēmas, uzlabojot iekšējo procesu norisi, pilnveidojot atgriezeniskās saites sniegšanas mehānismu un nodrošinot atbalstošu darba vidi, kas veicinātu emocionālo labsajūtu un profesionālo izaugsmi.

PERSONĀLS

Dati par personālu Veselības ministrijas resorā 2023.gadā

Saskaņā ar datiem uz 2023.gada decembri resorā (Ministrijā un deviņās padotības iestādēs) bija 4756 amata vietas un vidēji tika nodarbināti 4671 cilvēks. Personāla dalījumā pa dzimumiem, vecuma grupām un izglītību, secināms, ka kopumā resorā ir vērojams sieviešu īpatsvars vecumā no 30 līdz 50 gadiem ar augstāko izglītību. Resorā ir 397 ierēdņu amata vietas.

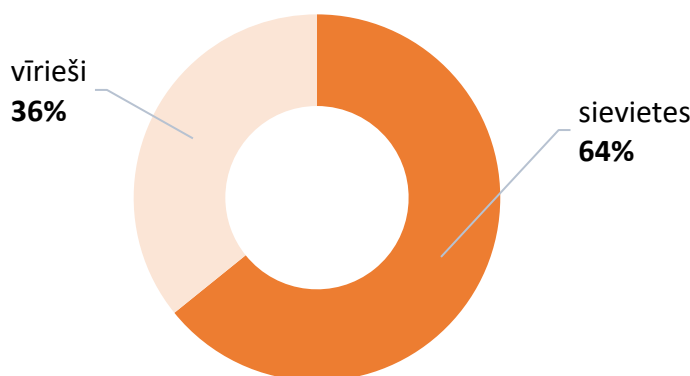
Veselības ministrijā ir 167 amata slodzes. Ministrijas struktūrvienībās 2023.gadā vidēji tika nodarbināti 150 darbinieki, no kuriem 34 ir vīrieši, bet 127 sievietes. Vairākums nodarbināto ietilpst vecuma grupā no 30 gadiem līdz 50 gadiem – 115 nodarbinātie, virs 50 gadiem – 30 nodarbinātie, bet vecumā līdz 30 gadiem – 16 nodarbinātie.

Faktiski vidēji nodarbināto skaits (aprēķināts, summējot attiecīgo skaitu uz mēneša pirmo datumu un dalot iegūto summu ar mēnešu skaitu)

Veselības ministrija	150
Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests	3403
Slimību profilakses un kontroles centrs	149
Paula Stradiņa medicīnas un vēstures muzejs	62
Latvijas antidopinga birojs	11
Nacionālais veselības dienests	213
Veselības inspekcija	182
Valsts asinsdonoru centrs	198
Valsts tiesu medicīnas un ekspertīzes centrs	160
Zāļu valsts aģentūra	143

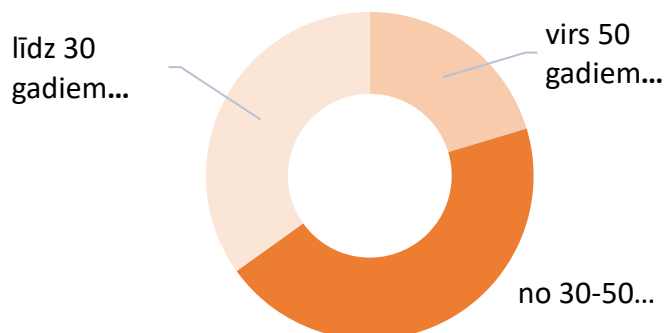
Faktiski vidēji nodarbināto skaits 2023.gadā

PERSONĀLA SADALĪJUMS PA DZIMUMIEM 2023.GADĀ

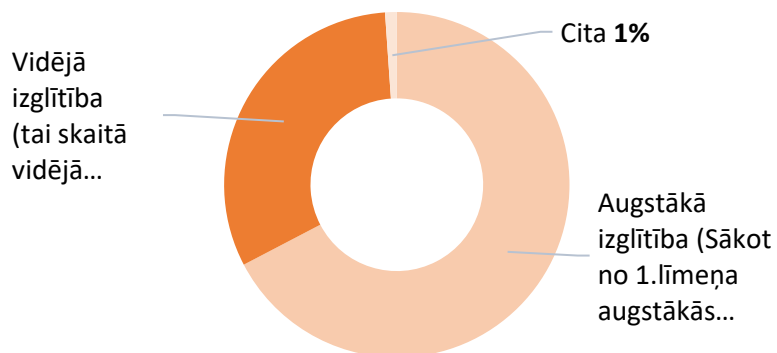
Personāla sadalījums pa dzimumiem Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs

PERSONĀLA SADALĪJUMS PA VECUMA GRUPĀM 2023.GADĀ

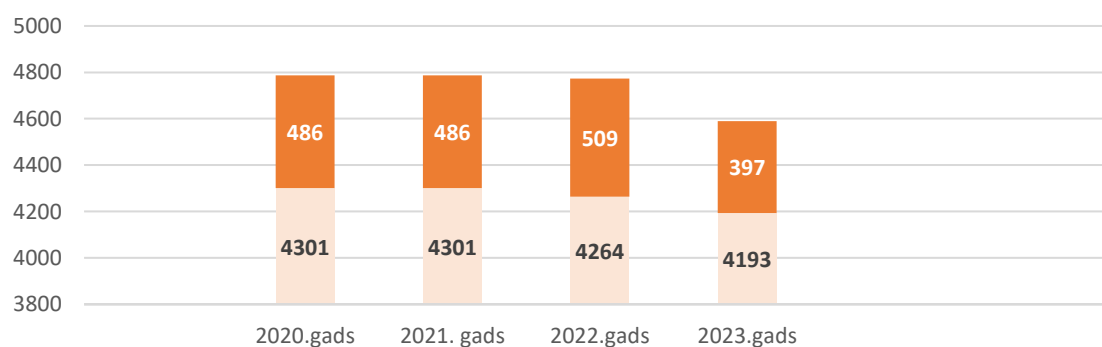
Personāla sadalījums pa vecuma grupām Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs

PERSONĀLA IZGLĪTĪBA 2023.GADĀ

Personāla sadalījums pa izglītības grupām Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs

AMATU VIETU SKAITS RESORĀ (no 2020.gada - 2023.gadam)

■ Darbinieku amata vietas ■ Ierēdņu amata vietas

Amata vietu statuss resorā pēdējo četru gadu griezumā

Personāla mainība

Personāla rotācijas dati rāda vidējo personāla mainību 21% apmērā (attiecība starp pieņemto un atbrīvoto nodarbināto skaita summu pret vidēji nodarbināto skaitu gadā, izsakot procentos). Vismazākā kadru mainība ir Latvijas Antidopinga birojā, bet vislielākā NMPD.

	VM	NMPD	SPKC	PSMVM	LAB	NVD	VI	VADC	VTMEC	ZVA
Personāla mainība*	22,6%	13%	6,7%	22,74%	0	15%	9%	11%	8,73%	10%
Pieņemto skaits	32	444	6	11	0	29	21	15	8	13
Atbrīvoto skaits	34	434	10	17	0	32	16	22	14	14

Personāla mainība 2023.gadā. Personāla mainība: atbrīvoto nodarbināto skaits gadā, dalīts ar gada vidējo darbinieku skaitu un reizināts ar 100%

	2020.gads	2021.gads	2022.gads	2023.gads
Personāla rotācija VM (%)	25	46	13	22,6
Personāla rotācija resorā (%)	21	42	11,7	12,36

Personāla mainība no 2020.gada līdz 2023.gadam. Personāla mainība: atbrīvoto nodarbināto skaits gadā, dalīts ar gada vidējo darbinieku skaitu un reizināts ar 100%

KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Ministrijai vienmēr ir bijusi ļoti būtiska sadarbība ar nevalstisko sektoru. Lai sekmētu informācijas apmaiņu un sadarbību starp Ministriju, biedrībām, kā arī valsts un pašvaldību institūcijām un nodrošinātu organizāciju iesaisti veselības politikas veidošanā un īstenošanā, arī 2023.gadā notika Ministrijas veselības nozares stratēģiskā padomes sēdes, kurās apspriesti veselības nozares jautājumi (pieejami [sēžu protokoli un prezentācijas](#)).

2023.gadā norisinājās četras Digitālās veselības padomes sēdes, kurā tika pārrunātas aktualitātes digitālās veselības jomā (pieejami [sēžu protokoli](#)), lai iesaistītu veselības nozares speciālistus, valsts un pašvaldību institūcijas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju ekspertus un pacientu intereses pārstāvošās organizācijas uz pacientiem un citiem lietotājiem orientētas atvērtas digitālās veselības ekosistēmas izveidē un attīstīšanā.

Cilvēkresursu jomu regulējošo normatīvo aktu un politikas dokumentu izstrādē notika sadarbība ar Latvijas Māsu asociāciju, Latvijas Jauno Ārstu asociāciju, Latvijas Lielo slimnīcu asociāciju, Latvijas Ārstu biedrību, Latvijas Ārstniecības Personu Profesionālo Organizāciju Savienību, Latvijas Zobārstu asociāciju, Latvijas Ģimenes ārstu asociāciju, Latvijas Farmaceitu biedrību, Latvijas Veselības un sociālās aprūpes darbinieku arodbiedrību, Veselības aprūpes darba devēju asociāciju, Latvijas Reto slimību aliansi, studējošo un absolventu organizācijām.

Izstrādājot vienotas prasības stacionārajiem veselības aprūpes pakalpojumu pamatprofiliem, kā arī nodrošinot papildu finansējuma novirzīšanu slimnīcām, lai nodrošinātu to sniegto pakalpojumu nepārtrauktību, 2023.gadā Veselības ministrija ciešā sadarbībā ar Latvijas Slimnīcu biedrību, profesionālo asociāciju pārstāvjiem un Ministrijas galvenajiem speciālistiem attiecīgā jomā strādāja pie stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošanas.

Mātes un bērna veselības uzlabošanas plāna 2025.-2027. gadam izstrādes procesā darba grupās tika iekļauti pārstāvji no Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācijas, Latvijas Vecmāšu asociācijas, Latvijas Neonatologu biedrības, Latvijas Ģimenes ārstu asociācijas, Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācijas, Latvijas Pediatru asociācijas, Latvijas Ārstu biedrības, Latvijas Jauno ārstu asociācijas, kā arī galvenais speciālists ginekoloģijā un dzemdniecībā un galvenais speciālists pediatrijā. Mātes un bērna veselības konsultatīvās padomes ietvaros Ministrija sadarbojās ar Latvijas Māsu asociāciju, Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociāciju, Latvijas Pediatru asociāciju, Latvijas Neonatologu biedrību, Latvijas Vecmāšu asociāciju, kā arī abām ģimenes ārstu asociācijām un galvenajiem speciālistiem ginekoloģijā un dzemdniecībā, kā arī pediatrijā.

Sirds un asinsvadu veselības uzlabošanas plāna 2025.-2027.gadam sagatavošanā iesaistīti kardioloģijas speciālisti, ģimenes ārsti, kā arī pacientu organizācijas. Risinot jautājumus par laboratorijas izmeklējumu apmaksu, diskutēts ar Veselības aprūpes darba devēju asociāciju, Latvijas Laboratorās medicīnas biedrību. Tāpat bijusi sadarbība ar Latvijas Ārstu rehabilitologu asociāciju un Latvijas Rehabilitācijas profesionālo organizāciju apvienību. Plāna reto slimību jomā 2023.–2025. gadam pārraudzība īstenota sadarbībā ar padotības iestādēm, kā arī Izglītības un zinātnes ministriju, Rīgas Stradiņa universitāti, Latvijas Universitāti, klīnisko universitāšu slimnīcām, kā arī Reto slimību aliansi, kas pārstāv pacientus.

Pārskata gadā politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu projektu izstrādes procesā tika turpināta prakse sadarboties ar dažādām veselības un citu nozaru pārstāvošām institūcijām, profesionālajām asociācijām un sabiedriskajām organizācijām. Īpaši jāuzsver tādu organizāciju iesaiste kā Latvijas Ārstu biedrība, Latvijas Ģimenes ārstu asociācija, Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācija, kas

aptver plašu nozares jautājumu loku. Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā bez jau minētajām nevalstiskajām organizācijām regulāri notiek sadarbība ar Veselības aprūpes darba devēju asociāciju, Latvijas Zobārstu asociāciju, Latvijas Slimnīcu biedrību, Nodibinājumu Invalīdu un viņu draugu apvienība "APEIRONS", Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija "SUSTENTO".

Ministrija, izskatot iedzīvotāju apstrīdēšanas iesniegumus Ārstniecības riska fonda lietās, sadarbojas ar attiecīgās jomas speciālistu asociācijām, kas sniedz viedokli un vērtējumu par medicīniskiem aspektiem administratīvajās lietās. Veiksmīga bijusi sadarbība ar Latvijas Zobārstu asociāciju, Latvijas Radiologu biedrību, Latvijas Traumatalogu un ortopēdu asociāciju, Latvijas Internistu biedrību, Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociāciju, kuras iesaistās, sniedzot savu ieguldījumu un kompetentu speciālistu viedokli lietā bez īpaša finansējuma nodrošināšanas.

PLĀNOTIE PASĀKUMI 2024. GADĀ

Plānotie pasākumi veselības nozares digitalizācijas jomā

2024.gadā konceptuālais ziņojums “Par veselības nozares digitālo kompetenču centra izveidi” tiks virzīts izskatīšanai uz Ministru kabineta. Atbalsta saņemšanas gadījumā, tiks veikti nepieciešamie pasākumi centra izveidei. Veselības nozares digitālo kompetenču centra izveide nepieciešama, lai nodrošinātu veselības nozares digitālo attīstību, pilnveidotu Ministrijas resora vienotu digitālo pārvaldību un pakalpojumus, novērstu problēmas veselības nozares digitalizācijas jomā, nodrošinātu pietiekamu kapacitāti resora digitālo projektu pārvaldībai un īstenošanai un ilgtermiņā uzkrātu kapacitāti un zināšanas attīstībai.

Veselības nozares digitālo kompetenču centru plānots izveidot kā institūciju, kurā koncentrētas visa resora IKT kompetences un resursi, tādējādi kopumā stiprinot resora digitalizācijas kapacitāti un nodrošinot stratēģisku nozares resursu pārvaldību. Centru plānots veidot kā valsts kapitālsabiedrību, kurā 100% kapitāldaļu pieder Ministrijai.

2023.gadā tika uzsākts un 2024.gadā tiks noslēgts darbs pie ES kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027. gadam 4.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību" 4.1.1.4. pasākuma "Veselības aprūpes pārvaldības sistēmas stiprināšana un digitalizācija, attīstot digitālos risinājumus" īstenošanas nosacījumu izstrādes. Pasākuma mērķis ir nodrošināt atbalstu veselības aprūpes pārvaldības sistēmas stiprināšanai un digitalizācijai, tai skaitā attīstot esošos un jaunus digitālos risinājumus. Plānotās atbalstāmās darbības ir veselības nozares valsts informācijas sistēmu pilnveide, savstarpējā integrācija un integrācija ar sociālo pakalpojumu sniedzēju informācijas sistēmām, uz cilvēku centrētu veselības jomas digitālo pakalpojumu attīstība un pilnveide e-veselības digitālo pakalpojumu infrastruktūras ietvaros, jaunu datu vākšanas un analīzes informācijas un komunikāciju tehnoloģijas platformu un risinājumu izstrāde, tai skaitā, ja nepieciešamas, dažādi risinājumi digitālās veselības kiberdrošības stiprināšanai ieviešana.

Plānotie pasākumi veselības aprūpes jomā

2024.gadā tiks turpināti pasākumi, kas saistīti ar slimnīcu tīkla darbības efektivitātes uzlabošanu un pakalpojumu pieejamības nodrošināšanu, primārās veselības aprūpes reformu, mutes un zobu veselības aprūpes stiprināšanu, valsts apmaksāto laboratorisko pakalpojumu attīstību, kā arī izstrādāts Sirds un asinsvadu veselības uzlabošanas plāns 2025. – 2027.gadam. Plānots sagatavot un iesniegt izskatīšanai Ministru Kabinetā informāciju laboratorisko izmeklējumu apmaksas kārtības efektīvizēšanai. Izvērtējos sasniegto, 2024. gadā tiks sākts darbs pie jaunā pie veselības aprūpes pakalpojumu uzlabošanas plāna onkoloģijas jomā 2025.-2027.gadam, lai noteiktu konkrētus mērķus, idejas un risinājumus to sasniegšanai kopā ar universitātes slimnīcām, ārstiem, nozares un pacientu organizācijām.

Ar 2024.gada 20.februāri spēkā stāsies MK noteikumi Nr. 112 “Paliatīvās aprūpes noteikumi”, bet pakalpojuma ieviešanas pilnveidi plānots turpināt - pārraudzīt pakalpojumu sniegšanu un veikt nepieciešamās izmaiņas. Plānots sagatavot priekšlikumus integrētu veselības aprūpes pakalpojumu organizatoriskajiem, apmaksas un ieviešanas nosacījumiem sociālās aprūpes centros. Plānots uzsākt

pilotprojektu starpinstitucionāla sadarbības modeļa izstrādei tādu personu uzraudzībai un sociālo jautājumu risināšanai, kurām piemērots medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis.

Turpinot strādāt pie uzlabojumiem ārstēšanas kvalitātes jomā, 2024.gadā plānots uzsākt darbu pie metodiskās vadības institūcijām prioritārajās veselības aprūpes jomās - onkoloģijā, psihiatrijā, bērnu psihiatrijā, traumatoloģijā, pediatrijā, kardioloģijā un ģimenes medicīnā. Metodiskie centri nodrošinās vienota veselības aprūpes pakalpojuma vadību, vienotu pieeju veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā, vienotu kvalitātes pārraudzību (klīniskie auditi, algoritmi, datu analīze), multiprofesionālu speciālistu komandu, zināšanu pārnesi.

Lai īstenotu Plāna reto slimību jomā 2023. – 2025. gadam pasākumu, kas paredz paplašināt jaundzimušo skrīningu jaunu vielmaiņas patoloģiju noteikšanai, kā arī, lai aktualizētu dzemdību palīdzības ietvaros sniegto veselības aprūpes pakalpojumu klāstu, 2024. gadā tiks virzīti grozījumi MK noteikumos Nr. 611 “Dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtība”.

Pamatojoties uz grozījumiem Ārstniecības likumā, tiks sagatavots MK noteikumu projekts, kas nosaka psihiatriskās ārstniecības iestādēs un to struktūrvienībās iekšējo kārtību pacientu pārmeklēšanai, pacientu ierobežošanas veikšanai, t.sk. izmantojot ierobežojošus līdzekļus.

Tiks pārskatīta pirmās palīdzības apmācības kārtība un veikti grozījumi MK noteikumos Nr. 557 “Noteikumi par apmācību pirmās palīdzības sniegšanā”.

Plānotie pasākumi farmācijas jomā

2023.gadā tika paveikts būtisks darbs, lai sagatavotu Informatīvo ziņojumu par zāļu finansiālo pieejamību. Ziņojumu virzīs izskatīšanai 2024.gada janvārī, paredzot zāļu finansiālo pieejamību īstenot četros virzienos: zāļu cenas veidošanas jomā, zāļu cenu kompensācijas jomā, zāļu vienlīdzīgas pieejamības un informācijas jomā un farmaceitiskās aprūpes jomā. Plānots pilnveidot Kompensējamo zāļu sarakstā ietvertu zāļu pieejamību, pārskatot kompensējamo zāļu izrakstīšanas (t.sk. individuālās kompensēšanas) nosacījumus, paplašinot speciālistu un ģimenes ārstu pilnvaras; atvieglot ģenērisko, biolīdzīgo zāļu iekļaušanu Kompensējamo zāļu sarakstā; kompensējamām zālēm 50% kompensācijas apmērs tiks palielināts līdz 75%.

2024.gadā tiks uzsākts darbs pie grozījumiem MK noteikumos Nr.416 “Zāļu izplatīšanas un kvalitātes kontroles kārtība”, lai pilnveidotu reglamentāciju attiecībā uz neregistrētu zāļu izplatīšanu un šo neregistrēto zāļu izplatīšanas atļaujas izsniegšanu, par zāļu, kas saņemtas no starptautiskas organizācijas vai ārvalstu institūcijas izplatīšanu Latvijā ierobežotas pieejamības gadījumos.

Tiek izstrādāti jauni MK noteikumi, lai veicinātu zāļu, tai skaitā izņēmuma jaunieviestās terapijas zāļu, kuras izgatavotas, balstoties uz neierastu procesu (saīsināti ATMP, “*hospital exemption*”), pieejamību (gan ražošanu, gan pielietošanas atļaušanu ārstniecības iestādē).

Ministrija izstrādās grozījumus MK noteikumos Nr.175 “Recepšu veidlapu izgatavošanas un uzglabāšanas, kā arī recepšu izrakstīšanas un uzglabāšanas noteikumi”, lai pilnveidotu zāļu pieejamības reglamentāciju - izrakstot receptu zāles, ārsts receptē lieto zāļu vispārīgo nosaukumu, ja vien pacientam nav medicīniski pamatotas nepieciešamības lietot konkrēta (komerciāla) nosaukuma zāles.

Plānotie pasākumi sabiedrības veselības jomā

Pēc Saeimā izskatītā likumprojekta “Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā” (Nr.48/Lp14), tiks noteikts deleģējums MK

izstrādāt papildus aprites prasības tabakas aizstājējproduktiem, tādēļ attiecīgi 2024. gadā tiks virzīti grozījumi vairākos MK noteikumos, lai noteiktu kārtību, kādā komersants paziņo par tabakas aizstājējproduktu tirdzniecības uzsākšanu; kārtību, kādā importētāji un ražotāji sniedz informāciju par tabakas aizstājējproduktu sastāvu; kārtību, kādā uz tabakas aizstājējproduktu iepakojumiem izvieta brīdinājumus par ietekmi uz veselību; apmaksas apmēru Veselības inspekcijai par tabakas aizstājējproduktu uzraudzības pakalpojumu izmantošanu. Tādējādi tiks nodrošināta patērētājiem pieejamo tabakas aizstājējproduktu atbilstība Tabakas likuma prasībām un uzlabota tabakas aizstājējproduktu (nikotīna spilventiņu) uzraudzība un kontrole.

Nemot vērā negatīvos sabiedrības veselības rādītājus un novēršot neinfekcijas slimību un priekšlaicīgas mirstības risku Latvijas iedzīvotājiem, 2024. gadā turpināsies “Pasākumu plāna liekā svara un aptaukošanās izplatības pieauguma mazināšanai un fizisko aktivitāšu veicināšanai Latvijas iedzīvotājiem 2025. - 2029. gadam” izstrāde, ko 2024. gadā plānots iesniegt izskatīšanai valdībā.

2024. gadā turpināsies uzsāktais pie priekšlikumu izstrādes valsts apmaksātas smēķēšanas atmešanas pakalpojuma ieviešanai.

Veselības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija un Labklājības ministrija turpinās darbu pie informatīvā ziņojuma par emocionālās un fiziskās vardarbības izskaušanu un nepieļaušanu izglītības iestādē izstrādes. 2024. gada pirmajā pusē informatīvo ziņojumu plānots iesniegt Valsts kancelejā.

Ministrija, Valsts izglītības un satura centrs, SPKC, Rīgas Stradiņa universitāte un NVO pārstāvji starpinstitutionālās darba grupas ietvaros izstrādās informatīvo ziņojumu par skolēnu veselībratības izvērtēšanu, kas paredz izstrādāt un īstenot diagnosticējošo darbu vidusskolas posmā jauniešu zināšanu un prasmju noteikšanai mācību procesā. Pamatojoties uz diagnosticējošā darba rezultātiem, plānots pārskatīt mācību saturu.

Lai motivētu personas ar atkarību izraisošu vielu lietošanas traucējumiem uzsākt ārstēšanas procesu, kā arī nodrošinātu pēctecīgu narkoloģisko pacientu ārstēšanu, paredzēts atbrīvot narkoloģiskos pacientus no pacientu līdzmaksājumiem, pielīdzinot tos psihiatriskā profila pacientiem, kuri jau šobrīd ir atbrīvoti no līdzmaksājuma.

Lai pārņemtu praksi un pieredzi Covid-19 vakcinācijas laikā, 2023. gadā tika sagatavoti grozījumi MK noteikumos Nr. 330 “Vakcinācijas noteikumi”, kas paredz vakcināciju pret Covid-19 iekļaut rutīnas vakcinācijas shēmā, bet no 2024. gada notiks vakcinācijas faktu digitalizācija – elektroniska vakcinācijas plānošana, vakcinācijas fakta reģistrēšana un vakcinācijas rādītāju analīzi.

Sākot ar 2024. gadu tiks uzsākta ES kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.1.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem veselības aprūpes, veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, uzlabojot veselības aprūpes sistēmu efektivitāti un izturētspēju" 4.1.2.1. pasākuma "Nacionāla mēroga veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi" īstenošana. Kopējais plānotais finansējums līdz 2029. gada 31. decembrim pasākumu īstenošanai ir 13 milj. euro. Finansējuma saņēmēji pasākuma ietvaros ir Ministrija un Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzejs. Plānotie veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi būs pieejami visiem Latvijas iedzīvotājiem visos vecuma posmos un dažādām mērķa grupām, lai mazinātu priekšlaicīgu mirstību un darba nespēju, kā arī lai uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veselībratību šādās jomās: veselīga uztura lietošanas veicināšana, t.sk. mutes dobuma un zobu veselība; atkarību mazināšana; fizisko aktivitāšu veicināšana; psihiskās veselības veicināšana; seksuālās un reproduktīvās veselības veicināšana; veselības veicināšana un primārās slimību profilakses uzlabošana; traumatisma mazināšana; infekciju izplatības mazināšana un vakcinācijas veicināšana; iedzīvotāju izglītošana pirmās palīdzības sniegšanā; prenatālās un agrīnās bērnības vecāku prasmju programmu ieviešana.

Plānotie pasākumi cilvēkresursu jomā

2024.gadā sāksies 2021.-2027.gada plānošanas perioda projekts “Ārstniecības personu piesaistes un noturēšanas pasākumi”, lai ārstniecības personas piesaistītu un motivētu strādāt valsts sektorā, sevišķi slimnīcās. Kopējais finansējums 6 690 300 (tai skaitā Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums – 5 686 755 euro un budžeta līdzfinansējums eiro 1 003 545) euro.

Ministrija ir uzsākusi darbu pie rezidentūras procesa pārskatīšanas, lai ārstniecības iestādes, tai skaitā reģionālās ārstniecības iestādes un pašvaldības, daudz mērķtiecīgāk iesaistītos un ciešāk sadarbotos rezidentu sagatavošanā.

2024. gadā plānots aprobēt projekta Nr.REFORM/SC2021/09 "Par veselības darbaspēka stratēģiju Latvijā" ietvaros izstrādāto ilgtspējīgu ārstniecības personu tālākizglītības modeli; cilvēkresursu plānošanas modeli un kartējuma tehnisko risinājumu. Turpināsies darbs pie “Veselības darbaspēka attīstības stratēģijas līdz 2029.gadam”.

Ministrija nodrošinās Vienošanās protokolu izstrādi un parakstīšanu: par speciālistu sagatavošanu un zinātniskās darbības attīstības nodrošināšanu par valsts budžeta līdzekļiem Rīgas Stradiņa universitātē, par rezidentu apmācību un apmācībai paredzēto finanšu līdzekļu piešķiršanu izstrādi; par rezidentūras vietu sadalījumu pa specialitātēm un ārstniecības iestādēm. 2024. gadā, atbilstoši Ārstniecības likuma 9., 29., 33. un 48. pantā, tiks precizētas:

- prasības attiecībā uz ārstniecības personu tālākizglītību, kā arī apgūtās tālākizglītības novērtēšanas un apstiprināšanas kārtību, kā arī noteiktas ārstniecības personu profesionālās kvalifikācijas līmenis, mācību ilgums, profesionālās kvalifikācijas prasības un attiecīgajai profesijai, specialitātei nepieciešamo kompetenci un teorētisko un praktisko zināšanu apjomu;
- kārtība, kādā tiek organizēta ārstniecības personu sertifikācija un resertifikācija, sertifikācijas eksāmens un tā norise, kā arī sertifikāta anulēšanas un darbības apturēšanas kārtību;
- prasības, kas noteic ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu profesionālo atbilstību, ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācijas kārtību un prasības, kā arī ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra izveides un uzturēšanas kārtību.

Turpināsies darbs pie ārstniecības personu disciplināratbildības institūta izveides ar mērķi noteikt, ka par profesionālās ētikas un profesionālās darbības pārkāpumiem ārstniecības personas var tikt sauktas pie profesionālās disciplinārās atbildības, kā arī noteiktas institūcijas, kas izskata ārstniecības personu disciplinārlietas. Ietverta tiks tiesību norma par administratīvā soda piemērošanu par nepamatotu ārstniecības personas izglītības vai ārstniecības personu specialitāšu nosaukumu izmantošanu.

2024.gada pirmajā pusē plānots organizēt Valsts pētījumu programmas “Sabiedrības veselība” otro projektu pieteikumu konkursu par veselības aprūpes cilvēkkapitāla attīstīšanu un efektīvu izmantošanu, tajā skaitā: 1) izvērtēs situāciju un izstrādās rekomendācijas efektīvai veselības aprūpē iesaistītā personāla pienākumu sadalei ar mērķi pilnvērtīgāk izmantot māsas profesijas potenciālu veselības aprūpes sniegšanā; 2) izpētīs situāciju un rekomendācijas ilgtspējīgai speciālistu piesaistei ģimenes ārsta specialitātē, (t.sk., vērtējot iekšējās un ārējās migrācijas, reģionālās nodarbinātības, darba vides (vardarbība, mobings, bosings) un citus aspektus ar mērķi veicināt paaudžu nomaņu primārajā veselības aprūpē pakalpojumu nodrošināšanai visiem Latvijas iedzīvotājiem.

2024. gadam apstiprinātais budžeta ietvars

Veselības nozares 2024. gada budžets, atbilstoši likumam “Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026.gadam”

Programmas/apakšprogrammas nosaukums	2024. gada budžeta izdevumi (eiro)
Medicīnas izglītība	61 302 475
Kultūra	1 560 010
Veselības aprūpes nodrošināšana	1 391 059 281
Starptautisko saistību un līgumu izpildes nodrošināšana	415 821
Specializētās veselības aprūpes nodrošināšana	126 783 879
Veselības aprūpes finansējuma administrēšana	14 191 100
Veselības nozares uzraudzība	11 385 963
Nozaru vadība un politikas plānošana	5 963 872
Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	764 419
Atvērēšanas un noturības mehānisma (ANM) projektu un pasākumu īstenošana	291 633
Kopā:	1 613 718 453

Papildus piešķirtais finansējums prioritārajiem pasākumiem 2024. - 2026. gada budžeta ietvarā

Nr. p.k.	Pasākuma nosaukums	Izdevumu palielinājums (eiro)		
		2024. gadam	2025. gadam	2026. gadam
1.	Publisko personu nomas maksas sadārdzinājums	229 124	229 124	229 124
2.	Valsts tiešās pārvaldes iestādēs nodarbināto atalgojuma palielināšana	230 283	497 504	758 484
3.	Vienotā pakalpojumu centra izveide	120 000	-	-
4.	Latvijas dalības Eiropas Savienībā divdesmitgades atzīmēšana	50 000	-	-
5.	Pedagogu darba samaksas pieauguma grafika īstenošanas 2.solim no 2024. gada 1. janvāra	65 104	65 104	65 104
6.	Kompensējamo medikamentu pieejamības uzlabošana miastēnijas ārstēšanai	13 000	-	-
7.	Programmas izveide VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" hematoloģisko preparātu ievadei mājās apstākļos	40 000	-	-
Kopā Ministrijas budžetā prioritāro pasākumu īstenošanai		747 511	791 732	1 052 712

74.resora programmā 20.00.00 “Veselības aprūpes pasākumu īstenošana” rezervētais finansējums veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanai*	275 000 000	275 000 000	275 000 000
KOPĀ	275 747 511	275 791 732	276 052 712

* Atbilstoši likumam “Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam” pantā paredzētajam budžeta resora “74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” programmā 20.00.00 “Veselības aprūpes pasākumu īstenošana” noteikto apropriāciju 275 000 000 eiro apmērā finanšu ministrs pārdalīs ministrijai vai citai centrālajai valsts iestādei, ja tiks pieņemts attiecīgs MK lēmums un Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija piecu darba dienu laikā no attiecīgās informācijas saņemšanas dienas būs to izskatījusi un neiebildīs pret apropriācijas pārdali.

Plānotais investīciju un ES fondu jomā

2024.gadā turpināsies ES fondu 2021. – 2027.gada plānošanas perioda ieviešana. 2024. gadā ieplānotas darbības jaunu MK noteikumu izstrādē par ES fondu atbalsta piešķiršanu sekojošās jomās:

- 1) ārstniecības iestāžu atbalsts infrastruktūras stiprināšanai I-III līmeņa slimnīcām (SAM 4.1.1.1. 2.kārta) par ERAF atbalstu 12 826 335 euro apmērā;
- 2) psihiatrijas profila ārstniecības iestāžu atbalstam (SAM 4.1.1.1. 3.kārta) par ERAF atbalstu 6 764 203 euro apmērā;
- 3) sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumu attīstībai (SAM 4.1.1.1. 4.kārta) par ERAF atbalstu 4 090 945 euro apmērā;
- 4) Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas infrastruktūras attīstībai (SAM 4.1.1.2.) par ERAF atbalstu 70 799 482 euro apmērā;
- 5) primārās veselības aprūpes lomas stiprināšanai (SAM 4.1.1.3.) par ERAF atbalstu 6 970 000 euro apmērā;
- 6) veselības aprūpes pārvaldības stiprināšanai un digitalizācijai (SAM 4.1.1.4.) par ERAF atbalstu 21 357 724 euro apmērā;
- 7) veselības veicināšanai un slimību profilaksei pašvaldībās (SAM 4.1.2.2.) par ESF atbalstu 12 575 937 euro apmērā;
- 8) atkarīgo personu socializēšanās atsākšanai (SAM 4.1.2.3.) par ESF atbalstu 961 350 euro apmērā;
- 9) narkotiku lietošanas profilakses programmu izstrādei (SAM 4.1.2.4.) par ESF atbalstu 443 700 euro apmērā;
- 10) nevalstisko organizāciju iesaiste veselības veicināšanā un profilaksē (SAM 4.1.2.8.) par ESF atbalstu 2 550 000 euro apmērā.

ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda ietvaros turpināsies darbs pie posmoto (abos plānošanas periodos) un nefunkcionējošo projektu uzraudzības.

2024.gadā Ministrija ES Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 4.komponentes “Veselība” ietvaros turpinās pasākumu īstenošanu un ieviešanas uzraudzību ārstniecības iestāžu infrastruktūras un veselības aprūpes nozares reformu atbalsta nodrošināšanai. Galvenie darba virzieni, kur 2024.gadā sasniedzami Atveseļošanas fonda plāna rādītāji, ir:

- 1) uzlabot cilvēkresursu pārvaldību un prasmju pilnveidi veselības aprūpes nozarē un izstrādāt vienotu pieeju tālākizglītībai veselības aprūpes jomā un ieviest simulācijas pieeju veselības izglītības sistēmā;
- 2) sniegt atbalstu pētījuma īstenošanai par sekundārās ambulatorās veselības aprūpes kvalitāti, piekļūstamību un pieejamību, lai pētījuma rezultātus integrētu veselības politikas attīstībā;
- 3) sniegt atbalstu universitātes un reģionālo slimnīcu veselības aprūpes infrastruktūras stiprināšanai;

- 4) sniegt atbalstu pilna genoma sekvenčēšanai 3500 paraugiem un nodrošināt iegūto datu apstrādi un uzglabāšanu, kas paredz izveidot vismaz viena miljona Eiropas iedzīvotāju visa genoma sekvenču kohortu.

Tāpat Veselības ministrija 2024.gadā Atveseļošanas fonda ietvaros turpinās sniegt atbalstu visaptveroša vēža pacientu ārstēšanas un aprūpes infrastruktūras uzlabošanai, lai Latvija nākotnē varētu iekļauties ES kopējā Vēža centru tīklojumā, sniegt atbalstu sabiedrības veselības pētniecībai, lai uzlabotu sabiedrības veselības politikas plānošanu un īstenošanu mikroorganismu rezistences, vakcinācijas un infekcijas slimību jomā, sniegt atbalstu jaunu veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas modeļu integrēšanai publiski finansētos veselības aprūpes pakalpojumos un attīstīt sekundāro ambulatoro pakalpojumu sniedzēju veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas infrastruktūru, lai nodrošinātu integrētu veselības pakalpojumu sniegšanu, mazinātu infekciju slimību izplatību, veicinātu epidemioloģisko drošību un vides pieklūstamību.

Par ESF finansējumu 2014.-2020.gada plānošanas periodā plānotie projekti un pasākumi ir:

1. SAM 9.2.3. „Atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi un ieviešanu, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai” ietvaros plānota projekta Nr.9.2.3.0/15/I/001 „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros” ieviešana.
2. SAM 4.1.2. ES kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.1.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem veselības aprūpes, veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, uzlabojot veselības aprūpes sistēmu efektivitāti un izturētspēju" 4.1.2.1. pasākuma "Nacionāla mēroga veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi" projekta "Nacionāla mēroga veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi" (Nr. 4.1.2.1/1/24/I/001) īstenošana. Projekta īstenošana plānota līdz 2029.gada 31.decembrim.
3. 2023.gadā tika pieņemti MK noteikumi Nr. 460 - Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.1.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem veselības aprūpes, veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, uzlabojot veselības aprūpes sistēmu efektivitāti un izturētspēju" 4.1.2.5. pasākuma "Piesaistīt un noturēt ārstniecības personas darbam valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sektorā, īpaši stacionāros" īstenošanas noteikumi. 2023.gada 23.decembrī noslēgta Veselības ministrijas un CFLA Vienošanās par Eiropas Savienības fonda projekta īstenošanu Nr. 4.1.2.5/1/23/I/001. Projekta kopējais finansējums ir 6 690 300.00 euro, bet īstenošanas laiks no 01.01.2024. līdz 31.12.2029.
4. Sākot no 2024. gada uzsākts Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.1.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot vienlīdzīgu un savlaicīgu piekļuvi kvalitatīviem, ilgtspējīgiem un izmaksu ziņā pieejamiem veselības aprūpes, veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, uzlabojot veselības aprūpes sistēmu efektivitāti un izturētspēju" pasākums 4.1.2.6. "Uzlabot izglītības iespējas ārstniecības personām, t. sk. uzlabojot tālākizglītības pieejamību". 2024. gadā plānots noslēgt vienošanos par projekta Nr. 4.1.2.6/1/24/I/001 "Izglītības iespēju nodrošināšana ārstniecībā iesaistītajām personām" īstenošanu par kopējo summu 12 684 970 euro. Projekta īstenošana plānota līdz 2029.gada 31.decembrim.

Plānotie pasākumi nekustamo īpašumu pārvaldības jomā

2024. gadā tiks veikta SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" pārvaldīšanā nodoto nekustamo īpašumu ieguldīšana RAKUS pamatkapitālā, izbeidzot dalītā īpašuma situāciju un rodot iespēju slimnīcai pilnvērtīgi un bez papildus apgrūtinājumiem attīstīt infrastruktūru.

Atbilstoši MK sēdē pieņemtam Informatīvajam ziņojumam "Par nekustamā īpašuma atsavināšanu Rīgas pilsētas teritorijā veselības aizsardzības vajadzībām", Ministrija veiks privātpersonai piederošo būvju īpašuma atsavināšanu un to nodošanu VSIA "Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" pārvaldībā veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai.

Ministrija turpinās līdzdarboties un uzraudzīt Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja Ukrainas neatkarības ielā 1, Rīgā telpu atjaunošanas un pārbūves procesus sadarbībā ar muzeja vadību un VAS "Valsts nekustamie īpašumi".

Plānotie pasākumi personālvadības jomā

Iepriekšējā gadā uzsākti un 2024. gadā tiks turpināta rehabilitācijas centra "Vaivari" augstākās vadības atlase.

Sadarbībā ar Valsts kasi notiks personālvadības procesu centralizācija resora ietvaros, kuru plānots ieviest 2025. gada janvārī.